

Αυτόφωρο: Δικαιϊκός Μεσαίωνας ή «βιομηχανία απονομής»
δικαιοσύνης;
(άρθρο 417 επόμ. Κ.Ποιν.Δικ.).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

1. ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

2. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

4. ΠΡΟΤΑΣΗ

1. ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 417 Κ.Ποιν.Δικ. όλα τα επ'αυτοφώρω συλλαμβανόμενα πλημμελήματα εισάγονται και εκδικάζονται με ειδικές συνοπτικές διαδικασίες¹. Η διάταξη του άρθρου αυτού τροποποιήθηκε και έλαβε τη σημερινή της μορφή με το άρθρο 14 του Ν 410/1976. Κατά την εισαγωγή σε ισχύ του Κ.Ποιν.Δικ. είχε εκτιμηθεί ότι υπάρχουν

---

¹ «χαρακτηριστικόν στοιχείον της ειδικής διαδικασίας των επ'αυτοφώρω καταλαμβανομένων πλημμελημάτων είναι η απότμησις του σταδίου της προδικασίας», βλ. Ν. Ανδρουλάκη «Η αληθής...», σελ. 1, «ο ακρωτηριασμός του σταδίου της προδικασίας», Γ. Καλφέλη-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 23, με συνέπεια ο δράστης να είναι «συνταγματικά απόβλητος», Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 32, με την «παραχρήμα εισαγωγή του», Π. Κωνσταντινίδη «Ζητήματα...», σελ. 831. Ο Α. Καραμούντζος, «Η αυτόφωρος...», σελ. 29, θεωρεί ότι ενώ στα μη επ'αυτοφώρω συλλαμβανόμενα «η ενοχή των δραστών αποδεικνύεται δι'όλων των αποδεικτικών μέσων στα περί ού ο λόγος μόνον δια της καταλήψεως», (εννοεί συλλήψεως). Αν πράγματι ήθελε γίνει δεκτή η παραπάνω άποψη, τότε η εισαγωγή των υποθέσεων στο ακροατήριο θα είχε νόημα όχι για την απόδειξη τέλεσης της πράξης και την υποκειμενική στάση του δράστη αλλά για την απλή επιμέτρηση της ποινής.

πλημμελήματα «επί των οποίων η δια της προδικασίας διαλεύκανσις της υποθέσεως είναι απαραίτητος προϋπόθεσις ορθής απονομής δικαιοσύνης».² Και συνεπώς προ του έτους 1976 κατά τη συνοπτική διαδικασία εκδικάζονταν ορισμένα μόνον πλημμελήματα είτε με βάση το είδος του εγκλήματος είτε με βάση τον δράστη είτε με βάση τον τόπο τέλεσης του αδικήματος.³

2. Στην ουσία η ισχύουσα ρύθμιση αποτελεί επανάληψη του κατοχικού ν.δ. 1212/42, με το οποίο είχε επιβληθεί η συνοπτική διαδικασία για κάθε αυτόφωρο πλημμέλημα.

3. Με τις ισχύουσες ρυθμίσεις περί συνοπτικότητας στα επ'αυτοφώρω συλλαμβανόμενα πλημμελήματα, ως γνωστόν, αποκόπτεται το περί ού ο λόγος κεφάλαιο του Κ.Ποιν.Δικ. από τις βασικές αρχές του ποινικού-δικονομικού μας συστήματος, αφού μια σειρά θεμελιωδών εγγυήσεων αναιρούνται, με συνέπεια ο πολίτης να στερείται⁴ Συνταγματικών δικαιωμάτων αλλά και δικαιωμάτων υπερεθνικής ισχύος.⁵

4. Και ποια η δικαιολογητική βάση αυτής της αποστέρησης ή η αναγκαιότητα της συνοπτικότητας; «Ο λόγος της συνοπτικής και αμέσου ταύτης διαδικασίας είναι γενικώς ... η δια της αμέσου καταστολής του αδικήματος εξασφάλις της δημοσίας τάξεως, δυναμένης να διαταραχθή ένεκα της εκ του αυτοφώρου αδικήματος προκαλουμένης συγκινήσεως του κοινού και της ενδεχομένης εκδικήσεως του παθόντος».⁶

---

² Βλ. σχετικά ΕισΕκθΚΠΔ, σελ. 18.

³ Βλ. σχετικά Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 5-6.

⁴ Βλ. αναλυτικά Α. Παπαδαμάκη «Ποινική...», σελ. 282.

⁵ Βλ. και Γ. Καλφέλη-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 19.

⁶ Σύμφωνα με την άποψη του Α. Μπουρόπουλου, όπως την καταγράφει ο Ε. Αποστολόπουλος «Αυτόφωρο...», σελ. 9. Ο. Κ. Βουγιούκας, «Ποινικόν...», σελ.

5. Όμως τα ως αναφερόμενα, [εν πολλοίς αορίστου υφής. Τι μπορεί να σημαίνει «δημόσια τάξις» ή «συγκίνησις» του κοινού;], μπορούν να αφορούν αγροτικές κοινωνίες του μεσοπολέμου, υψηλού αναλφαβητισμού, κλειστής δομής και περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων, οι οποίες στηρίζονταν σε επικοινωνιακά μοντέλα άμεσης επαφής και για τις οποίες πληθώρα σημερινών εγκληματικών εκδηλώσεων ήταν παντελώς άγνωστες. Δεν μπορούν να αφορούν μεγάλα οικιστικά συγκροτήματα, των σύγχρονων μεγαλουπόλεων⁷, όπου η έννοια της κοινωνικότητας είναι περιορισμένη, η έννοια της γειτονιάς απουσιάζει και η εμφάνιση του εγκλήματος είναι διαφορετική. Άλλωστε όλα αυτά εγράφησαν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

6. Και η παραπάνω σημείωση του αείμνηστου Α. Μπουρόπουλου προδίδει άμεσα τους στόχους και τις κατευθύνσεις του νομοθέτη: η

126, σημειώνει ότι «κρίνεται υπό του νομοθέτου σκόπιμος η κεραυνοβόλος κίνησις του μηχανισμού της ποινικής δίκης για να αποφεύγονται όχι μόνον περιτταί καθυστερήσεις αλλά και άσκοποι απασχολήσεις των δικαστικών προσώπων και να ικανοποιήται αμέσως ο παθών». Τότε, όμως, θα έπρεπε να επεκταθεί η συνοπτικότητα σε όλες τις ποινικές δίκες. Προς τι οι «καθυστερήσεις» με ανακρίσεις, βουλεύματα, ενστάσεις, μάρτυρες, αναβολές, και η «άσκοπη» απασχόληση των δικαστών με δικαιώματα, τεκμήρια αθωότητας, αποδεικτικά μέσα κλπ.;

⁷ *Αν και η ωθήσασα σκέψη για τη θέσπιση του ν.δ. 28 Νοεμβρίου 1923, «περί αμέσου εκδικάσεως πλημμελημάτων τινών επ'αυτοφώρω», το οποίο εφαρμοζόταν, αρχικά, σε ορισμένες περιφέρειες, όπως π.χ. Αθηνών, Πειραιώς, Πατρών, ήταν ακριβώς η αντίθετη. Ήτοι «προς αντιμετώπισιν του κατεπειγούσης ανάγκης αιτήματος προστασίας ευπαθών εννόμων αγαθών, ζωτικής σημασίας δια την καθ'ημέραν ζωήν και αμέσου κολασμού των ευχερώς δυναμένων να εξαφανισθούν εις το χάος των μεγαλουπόλεων δραστών», βλ. Ε. Αποστολόπουλου «Από την επ'αυτοφώρω...», σελ. 156.*

εξυπηρέτηση της, πανταχού παρούσας, θεωρίας της εντύπωσης,⁸ αλλά και της θεωρίας της κρατικής υπεροχής, σύμφωνα με την οποία «το κράτος παρακολουθεί τα άτομα παντού σαν αόρατο φάντασμα και βρίσκονται συνδεδεμένα μαζί του από την ώρα της γέννησης τους».⁹ Αυτή η αόρατη αλλά τόσο ορατή πολιτειακή οντότητα προκειμένου να εξασφαλίσει τη διατήρηση και την αναπαραγωγή της πρέπει να εξασφαλίζει, πρωτίστως και συνεχώς, την αυθεντία της.¹⁰

7. Η άμεση αντίδραση των κρατικών κατασταλτικών μηχανισμών, [και οι αστυνομικές και οι δικαστικές αρχές υπάγονται, ουσιαστικά, στην κατηγορία αυτή], επιβεβαιώνει, [υποτίθεται, κατά την -εσφαλμένη- αντίληψη κάποιων], την κυριαρχία του κράτους, δρα εκφοβιστικά-αποτρεπτικά και δίδει το μήνυμα της μηδενικής ανοχής. Εξ'ού και η θέσπιση της έννοιας του αυτοφώρου. Η προσπάθεια κοινωνικής διαπαιδαγώγησης, η επονομαζόμενη κοινωνική μοντελιστική του V. Ferrari.¹¹

8. Η εξασφάλιση αορίστων εννοιών όπως της αυθεντίας της και της δημόσιας τάξης της Πολιτείας γενικότερα αποτελούν τη

---

⁸ Βλ. σχετικά Ν. Ανδρουλάκη «Ποινικόν Δίκαιο-Γενικόν Μέρος», 1975, σελ. 582 επόμε. Η ίδια θεωρία, η οποία ωθεί στην επινόηση του ενδεχόμενου δόλου, ως υποκειμενικού στοιχείου της πράξης, για τη δικαιολόγηση «προφυλακίσεως», [προσωρινής κρατήσεως σύμφωνα με την επίσημη διατύπωση], του κατηγορουμένου, ως μέσου κατευνασμού της λαϊκής οργής, πράξη, φυσικά, καθαρώς πολιτική εκφεύγουσα των ορίων και θεσμοθετημένων πλαισίων δράσης της δικαιοσύνης.

⁹ Σύμφωνα με την κλασική θέση του P. Sorokin “Fads and fables in modern sociology and rebated sciences”, Chicago 1953, σελ. 215-216.

¹⁰ Βλ. σχετικά Θ.Θ. Κονταξή «Το έγκλημα της απείθειας», εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, 2000. σελ. 17 επόμε.

¹¹ «Λειτουργίες...», σελ. 145.

δικαιολογητική βάση της αυτόφωρης διαδικασίας. Ποια, όμως, τα απτά εμπειρικά στοιχεία από τη λειτουργία του θεσμού; Η σύγκριση ανάμεσα στα υποτιθέμενα εξασφαλιζόμενα αγαθά και σ' αυτά που, καθημερινά, πλήττονται θα δώσει το μέτρο της αξίας του θεσμού. Το δηλ. κερδίζει η έννοια της Δικαιοσύνης και οι πολίτες και το τι χάνουν προσδιορίζει την ανάγκη ύπαρξης της συνοπτικής διαδικασίας.

9. Ακόμη, όμως, και αν γίνει δεκτή ως δικαιολογητική βάση η ανάγκη προστασίας της αυθεντίας του Κράτους η ύπαρξη και η λειτουργία του θεσμού της αυτόφωρης διαδικασίας, [όπως αυτή καταγράφεται στον Κ.Ποιν.Δικ.], είναι συμβατή με την παραπάνω επιδίωξη; Σαφώς όχι. Είτε, συνεπώς, γίνει αποδεκτή η προβαλλόμενη ως δικαιολογητική βάση του θεσμού είτε θεωρηθεί ως απαράδεκτη και υιοθετηθεί κάποια άλλη, η ίδια η ουσία του αυτοφώρου διαψεύδει τις προσδοκίες αμφοτέρων.

10. Τι επιτυγχάνεται, κυρίως, δια της εισαγωγής του αυτοφώρου; Η ταχύτητα εκδίκασης ενός φερομένου ως τελεσθέντος αδικήματος.¹² Μπορεί και επιτρέπεται, όμως, αυτοτελώς το μέγεθος της ταχύτητας απονομής της δικαιοσύνης να αφορά ένα δημοκρατικό πολίτευμα και μια ευνομούμενη Πολιτεία; Ας μη διαφεύγει, κατ' αρχάς, ότι και μόνη η ύπαρξη του ποινικού δικαίου συνιστά απόδειξη σοβαρής παθογένειας μιας κοινωνίας. Για την αποτυχία και τα λάθη της ίδιας της κοινωνίας στην εκπαίδευση, στη διαπαιδαγώγηση και στη δημιουργική ανάπτυξη

---

¹² Βλ. την εισηγητική έκθεση του άρθρου 14 του ν. 410/1976, που αντικατέστησε την παλιά διατύπωση του άρθρου 417 Κ.Ποιν.Δικ., [Α. Καρρά «Ποινικό...», σελ. 686], σύμφωνα με την οποία η σοβαρή καινοτομία θα αποσυμφωρήσει τις ανακριτικές αρχές και θα συμβάλλει στην επιτάχυνση της διαδικασίας, αφού η εισαγγελική κρίση αποτελεί πλήρη εγγύηση για την ορθή και δίκαιη εφαρμογή της διάταξης.

των μελών της, νομιμοποιείται η ίδια να επιβάλλει ποινές; Ο άνεργος είτε θα κλέψει είτε θα απασχοληθεί παρανόμως.

11. Και τι σημαίνει ταχύτητα απονομής δικαιοσύνης;¹³ Αν η ταχύτητα αναχθεί σε μέγιστο μέγεθος τότε η κατάργηση των δικαστηρίων και η αντικατάστασή τους από πίνακες, [αναρτημένους σε δημόσιους χώρους, δίκην τινός Πρωσσικού Κώδικος ο οποίος προέβλεπε 17.000 περιπτώσεις ποινικής συμπεριφοράς], στερητικών της ελευθερίας ποινών, διοικητικών ποινών και προστίμων, βάσει των οποίων η Α παράβαση επισύρει αυτόματα τη Β ποινή, θα επιτάχυνε την όλη διαδικασία.

12. Είναι προφανές, ότι η ατομικότητα της κάθε περιπτώσεως απαιτεί αξιολογική διαδικασία μη αρκούσης της περιγραφικής. Συνεπώς η ταχύτητα εκκαθάρισης μιας υπόθεσης αποτελεί μέγεθος συνυπολογιζόμενο και όχι αυτοσκοπό. Μπορεί, όμως, να υποστηριχθεί, βάσιμα, ότι η συνοπτική διαδικασία, [συντρεχόντων όλων των άλλων παραμέτρων ήτοι της νομικής και βιολογικής ικανότητας αλλά και της ηθικής ακεραιότητας των κρινόντων, της ύπαρξης χώρων και μέσων, της διασφάλισης της αξιοπρέπειας των προσαγομένων κλπ.], παρέχει εγγυήσεις, [τόσο ως θεωρητική πρόβλεψη όσο και ως εμπειρικά αντιληπτή λειτουργία], σοβαρής αξιολόγησης ή εξατομίκευσης του ποινικού νόμου;

13. Σαφώς όχι. Ούτε η ετυμολογική καταγωγή του όρου αυτόφωρο, ο «αφ' αυτού φωραθείς», ήτοι αποκαλυφθείς εκ του φωρώ =

---

¹³ Άλλωστε ούτε στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας συμβάλει αφού «η ταχύτητα της όλης διαδικασίας και η απότμηση της προδικασίας μπορούν να αφήσουν ανέπαφους τους εγκληματικούς μηχανισμούς που έδρασαν και που ο δράστης ήταν απλώς ένα ανεγκέφαλο, μισθωμένο όργανο τους», Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 10.

αναζητώ, ανακαλύπτω τον κλέπτη και φωρώμαι = συλλαμβάνομαι, [Λατινιστί *flagrare*¹⁴ = το μη χρήζον συζήτησης, το προσφέρον στοιχεία βεβαιότητας. *Flagrante* στη νέα Ιταλική είναι ο αυταπόδεικτος, ο προφανής ο έκδηλος], δικαιώνει την ύπαρξη της ειδικής δικονομικής μεταχείρισης στα πλαίσια της ομώνυμης διαδικασίας. Το αντίθετο. Την υπονομεύει διότι η εκ των προτέρων υιοθέτηση αποδεικτικών βεβαιοτήτων σ' ένα κόσμο ιδιαίτερα σύνθετο και περίπλοκο και κάτω από βάρος ανάμνησης της λειτουργίας των κατασταλτικών και δικαστικών μηχανισμών στο πρόσφατο παρελθόν, κάθε άλλο παρά μπορεί να γίνει αποδεκτή.

14. Ούτε η άποψη¹⁵ ότι η επ' αυτοφώρω σύλληψη αποσκοπεί και στη διατήρηση του πρωτογενούς αποδεικτικού υλικού ή αντίστροφα στην αποφυγή συσκοτίσεως μιας υποθέσεως ευσταθεί. Μη υπάρχουσας

---

¹⁴ Και στα πλαίσια του Ρωμαϊκού Δικαίου η αντιμετώπιση της επ' αυτοφώρω κλοπής, *furtum manifestum*, ήταν αυστηρότερη σε σχέση με την άρτι αποκαλυφθείσα, *furtum nec manifestum*. Βλ. σχετικά Γ. Πετρόπουλου «Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου», 1963, σελ. 1053 επόμε. «Φαίνεται ότι στα δίκαια αυτά η σύλληψη του δράστου δεν εξυπηρετούσε σκοπούς δικονομικούς αλλά εμπειρείχε στοιχεία άμυνας, αυτοδικίας, όπως επίσης και στοιχεία καταπραΰνσεως της δημοσίας αγανακτήσεως, την οποία προκαλεί η επ' αυτοφώρω κατάληψη του εγκληματούντος δράστου», βλ. έτσι Α. Δημάκη «Το δικαίωμα των...», σελ. 545. Η τελευταία επισήμανση συνδέεται με το καταληκτικό συμπέρασμα της παρούσας εργασίας. Αλλά και στο αρχαίο αττικό δίκαιο η επ' αυτοφώρω σύλληψη είχε συνέπειες στην επιλεγόμενη διαδικασία αλλά και στην επιβαλλόμενη ποινή, βλ. σχετικά τις κριτικές παρατηρήσεις του Πλούταρχου, [«Πλούταρχου Βίοι Παράλληλοι, Σόλων-Ποπλικόλας», εκδόσεις Ι.Ν. Ζαχαρόπουλου, 1955, σε μετάφραση, σχόλια Α. Λαζάρου], στην ανάλογη τακτική.

¹⁵ Βλ. σχετικά Α. Δημάκη «Το δικαίωμα...», σελ. 547.

Δικαστικής Αστυνομίας όλα αυτά έχουν θεωρητική αξία.¹⁶ Και σε τι συνίσταται η έννοια του αποδεικτικού υλικού; Εξ' αντιδιαστολής στα μη επ' αυτοφώρω αποκαλυφθέντα αδικήματα, ήτοι στη συντριπτική πλειοψηφία των αδικημάτων, το αποδεικτικό υλικό πως αναδεικνύεται, πως διατηρείται, πως επαρκεί για την καταδίκη; Εκτός αν γίνει δεκτό ότι οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του εγκλήματος είναι τόσο καλά οργανωμένοι ώστε η απόκτηση του αναγκαίου, για τη στήριξη της κατηγορίας, υλικού, είναι σχεδόν εξασφαλισμένη. Τότε, όμως, δεν απαιτείται η ύπαρξη αυτόφωρης διαδικασίας, αφού κατά πάσα περίπτωση η απόκτηση των αποδείξεων είναι εξασφαλισμένη. Επειδή αυτό δεν συμβαίνει, η θεσμοθέτηση της αυτόφωρης διαδικασίας αποσκοπεί στην υποκατάσταση της ανεπάρκειας του Κράτους;

3. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

I.

Πρώτον ως θεωρητική πρόβλεψη.

A.

1. Ποιο αδίκημα και πότε είναι, τελικά, «αυτόφωρο» όταν στο άρθρο 242 Κ.Ποιν.Δικ. και σε σχέση με τα κριτήρια του νόμου, προηγείται η επιρρηματική προσθήκη «ιδίως»; Ποιες άλλες είναι οι περιπτώσεις¹⁷ του αυτοφώρου, αφού στο κείμενο του νόμου αναφέρονται

---

¹⁶ Στο 75% των περιπτώσεων της αυτόφωρης διαδικασίας δεν υπήρχαν αρκετές αποδείξεις για τον σχηματισμό δικανικής πεποίθησης, βλ. έτσι Μ. Δέτσης «Σκέψεις...», σελ. 1831. Αυτή είναι η πρακτική διάσταση του ως άνω θεωρητικού προβληματισμού. Βλ. και σύμφωνη γνώμη Ν. Τσάκου «Αστυνομική...», σελ. 928.

¹⁷ Ο Ν. Ανδρουλάκης «Η αληθής...», σελ. 8, θεωρεί ότι η απαρίθμηση του άρθρου 242 Κ.Ποιν.Δικ. είναι περιοριστική και ότι το «πρόσφατα» ενέχει τη σημασία του μόλις, ενώ το «ιδίως» την έννοια του «και όταν». Με τη θέση αυτή συντάσσεται και ο Α. Παπαδαμάκης «Ποινική...», σελ. 282.

μερικές μόνον, κάτω από τη λέξη «ιδίως»;¹⁸ Και αφού ο εισαγγελεύς κρίνει, [άρθρο 417 Κ.Ποιν.Δικ.], κατά περίπτωση, [χωρίς ασφαλή και εκ των προτέρων γνωστά και καταγεγραμμένα κριτήρια], την αναγκαιότητα εφαρμογής της αυτόφωρης διαδικασίας, πόση δικαϊκή ασφάλεια προσφέρει ο ως άνω θεσμός;¹⁹

2. Από την άλλη πλευρά ο ίδιος ο νόμος προχωρά σε εξαιρέσεις, χωρίς να είναι πειστική η ισοπέδωση, [δια της υπαγωγής στη διαδικασία του αυτοφώρου], όλων των άλλων περιπτώσεων. Χαρακτηριστικό

---

¹⁸ Βλ. Ν. Ανδρουλάκης «*Η αληθής...*», σελ. 2 και Χ. Δέδες «*Χρονικά όρια...*», σελ. 578. Αλλά και όσον αφορά και τις «ιδίως» περιπτώσεις τίθενται μια σειρά ζητημάτων, όπως π.χ. αν και τότε η κραυγή είναι δημόσια -*clameur publique*- ή απλώς πρόκειται περί διαδόσεων - *rumeur publique*- ή αν αρκεί η κραυγή ενός ή πολλών ατόμων κλπ. 'Η ακόμη η σύλληψη προσώπου με *producta sceleris* -τα κλοπιμαία- «μη συντρέχοντος του εγγυτάτου χρόνου δεν καθιστά ιδιαίτερος εμφανή την ενοχή αυτού επί κλοπή. Κάλιστα δύναται να είναι ούτος, εν όψει του παρεμβληθέντος μείζονος, διαστήματος χρόνου, κλεπταποδόχος ή και καλόπιστος αγοραστής», βλ. έτσι Ν. Ανδρουλάκης «*Η αληθής...*», σελ. 6. Ποιος θα προσδιορίσει, όμως, την έκταση του αναγκαίου χρόνου και με ποια κριτήρια θα συγκριθεί με εναλλακτική συμπεριφορά για την κατάφαση του αδικήματος; Ο διενεργήσας τη σύλληψη, ακόμη και ο πολίτης-ιδιώτης, ή το δικαστήριο; Προφανώς σ' ένα πρώτο στάδιο ο συλλαμβάνων, διαφορετικά δεν θα είχε προβεί στην ενέργεια. Αφού, όμως, η επ'αυτοφώρω σύλληψη συνιστά οιονεί αποδεικτικό στοιχείο της εννοίας του εν λόγω αδικήματος, είναι ιδιαίτερα ευχερής, ελλειπούσης και της προδικασίας, η καταδίκη ενός τυχαίου ατόμου. Αυτό, όμως, σημαίνει ότι αρκεί η σκόπιμη και δόλια ή η τυχαία και εσφαλμένη-πεπλανημένη σύλληψη κάποιου αθώου και ασχέτου προσώπου, [π.χ. υπό του όχλου ή υπό «αγανακτισμένων» πολιτών], για την μετάσταση του σε ιδιαίτερα δυσχερή δικονομική θέση. Τα αδιέξοδα της επ'αυτοφώρω διαδικασίας προφανή.

¹⁹ «από την εισαγγελική κρίση λείπει το στοιχείο της διαφάνειας, γεγονός το οποίο βάλλει ευθέως κατά της έννοιας του κράτους δικαίου», βλ. έτσι Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτης «*Αυτόφωρο...*», σελ. 114.

παράδειγμα η περίπτωση των εξ'αμελείας προκληθέντων σωματικών βλαβών, συνεπεία τροχαίων δυστυχημάτων. «Τότε μόνον συλλαμβάνεται και προσάγεται ο δράστης και δη οσάκις ούτος κρίνεται ως ύποπτος φυγής ή ως άτομον ιδιαίτερος επικίνδυνο, υφίστανται δε εις βάρος του στοιχεία ενοχής. Σε κάθε άλλη περίπτωση δεν συγχωρείται σύλληψη και προσαγωγή στον Εισαγγελέα του δράστη οδηγού».²⁰

B.

1. Αλλά και στην προσπάθεια καταγραφής των ενδείξεων τίθενται δυο χρονικοί προσδιορισμού αορίστου περιεχομένου. «...Όταν αμέσως ύστερα απ' αυτήν...», και «...διέπραξε το έγκλημα σε πολύ πρόσφατο χρόνο». Για την οριοθέτηση του²¹ δηλ. απαιτούνται συνεχείς αξιολογήσεις και εξειδικεύσεις.

2. Στην προσπάθεια του ο νομοθέτης να ορίσει απώτατο όριο έρχεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 242 Κ.Ποιν.Δικ. και ορίζει ότι «ποτέ δεν συντρέχει μια από τις παραπάνω περιπτώσεις, αν πέρασε όλη η επόμενη ημέρα από την τέλεση της πράξης». Κατά μια άποψη όλη η επόμενη ημέρα δεν συμπεριλαμβάνει και τη νύχτα.²² Η θέση αυτή προσεγγίζει την έννοια της ημέρας σύμφωνα με το άρθρο 254 Κ.Ποιν.Δικ. Σύμφωνα με την εκεί οριοθέτηση των ορίων της νύχτας θα έπρεπε τα αυτόφωρα να μεταβάλλουν χρόνο έναρξης και λήξης ανάλογα

---

²⁰ Βλ. έτσι Γ. Πεπόνης «Αυτόφωρη διαδικασία...», σελ. 924.

²¹ «θα πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο Έλληνας νομοθέτης μάλλον υπερέβη τα εσκαμμένα και επέκτεινε υπερβολικά το αυτόφωρο και μάλιστα με τρόπο μ η συμβιβαζόμενο με τη δομή της έννοιας αυτής», βλ. έτσι Γ. Καλφάλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 89.

²² Βλ. έτσι Α. Στάϊκος «Ερμηνεία Κώδικος Ποινικής Δικονομίας», εκδόσεις Φραγκούλη, 1953, τ. Β, σελ. 13.

με το αν διαπράττονται από Οκτώβριο μέχρι Μάρτιο ή από Απρίλιο μέχρι Σεπτέμβριο.

3. Κατά μια άλλη άποψη ο όρος ημέρα πρέπει να συλληφθεί ως η πάροδος ολόκληρης της επόμενης ημέρας ως ημερολογιακής μονάδας, ήτοι από μεσονύκτιο σε μεσονύκτιο.²³

4. Ήδη η κρατούσα άποψη²⁴ δέχεται ότι η επόμενη ημέρα θεωρούμενη ως 24ωρο, άρχεται από το ένα μεσονύκτιο και λήγει στο άλλο. Συνεπώς αν μια πράξη τελεστεί το 1^ο δευτερόλεπτο της σημερινής ημέρας, ο μέγιστος χρόνος του αυτοφώρου φτάνει μέχρι την πάροδο 47 ωρών, 59 λεπτών και 59 δευτερολέπτων.²⁵

5. Οι παραπάνω, όμως, χρονικές αμφισβητήσεις εκφράζουν το αυτονόητο: ότι η διαδικασία του αυτοφώρου, παρότι εξαιρετική και επικίνδυνη για τα δικαιώματα του πολίτη, δεν παρέχει την απαιτούμενη βεβαιότητα στην περιγραφή της.²⁶ Στόχος όλων των εννόμων τάξεων είναι η αύξηση της περιγραφικής διαδικασίας σε βάρος της αξιολογικής. Στην περίπτωση του αυτοφώρου έχουμε αντίστροφη πορεία, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ασφάλεια του δικαίου, αφού είναι οι πιθανότητες

---

²³ Βλ. έτσι Γνωμοδότηση Εισαγγελίας Πλημ/δικών Ιωαννίνων 923/1957, Ποινικά Χρονικά Ζ, σελ. 525.

²⁴ Β. Χ. Δέδε «Χρονικά...», σελ. 581 και Γ. Καλφέλη-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 91.

²⁵ Βλ. Ν. Ανδρουλάκη «Η αληθής ...», σελ. 3.

²⁶ Βλ. σχετικά και Κ. Βουγιούκα «Προβληματισμοί...», σελ. 754, ο οποίος καταγράφει αποκλίσεις του χρονικού ορίου του αυτοφώρου, [περιστολή και αύξηση], σε συγκεκριμένους ειδικούς ποινικούς νόμους, πράγμα το οποίο αποδεικνύει την, Συνταγματική, αοριστία της έννοιας αυτόφωρο.

εμφιλοχώρησης προσωπικών αντιλήψεων και ανάπτυξης-εμφάνισης υποκειμενισμών είναι αυξημένες.²⁷

Γ.

1. Απαιτείται ή δεν απαιτείται στον προσαχθέντα επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος; Στο άρθρο 420 Κ.Ποιν.Δικ., περί κλήτευσης συναιτίων, γίνεται ρητή μνεία περί ανάγκης επιδόσεως, άνευ προθεσμίας τινός, κλητηρίου θεσπίσματος. Στο άρθρο 418 Κ.Ποιν.Δικ., αναφέρεται ότι ανάλογη κοινοποίηση-επίδοση δεν απαιτείται²⁸ για τον βασικό δράστη της πράξης και αρκεί μόνον η προφορική γνωστοποίηση. Ποια η διαφορά ανάμεσα στο υπαίτιο και στον συναίτιο, κατά του οποίου, μάλιστα, [λόγω βαθμού συμμετοχής], μπορεί να απειλείται η αυτή ποινή; Βέβαια υπάρχει και η άποψη²⁹ ότι σε κάθε περίπτωση κατά την οποία δεν είναι εφικτή η εκδίκαση της υπόθεσης την αυτή ημέρα, με την ημέρα προσαγωγής, επιδίδεται κλητήριο θέσπισμα και στον κατηγορούμενο. Προκύπτει, όμως, αυτό, αβίαστα, από το κείμενο του νόμου; Κάθε άλλο.

---

²⁷ Βλ. χαρακτηριστικά απόφαση Εφετείου Θράκης υπ' αριθμ. 161/1928, [Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 17], σύμφωνα με την οποία «υπάρχει η έννοια του αυτοφώρου εγκλήματος εφ' όσον εξακολουθεί η συγκίνησης του κοινού, ήν το έγκλημα προξενεί».

²⁸ «το κλητήριο θέσπισμα, αυτό καθ'εαυτό, δεν συνιστά απλώς πηγήν πληροφοριών του κατηγορουμένου περί της εκτάσεως της κατηγορίας, χάριν προετοιμασίας της υπερασπίσεως του, αλλ' αποτελεί συνάμα πηγήν σοβαρωτάτων συνεπειών, ενδιαφερουσών την δημοσίαν τάξιν, και αυτό έτι το Σύνταγμα. Το κλητήριο θέσπισμα, γενικώς μεν, εισάγει την υπόθεσιν εις το ακροατήριο, συνεπαγόμενον εκκρεμοδικίαν και μόνιμον δωσιδικίαν, ειδικώς δε επί της επ' αυτοφώρω διαδικασίας τούτο παρέχει εις τον εκδόντα εισαγγελέα την δυνατότητα κρατήσεως του κατηγορουμένου», βλ. έτσι Ν. Μπαρμπάτσης «Κλητήριο...», σελ. 844.

²⁹ Βλ. έτσι Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 128.

Η γραμματική ερμηνεία δεν οδηγεί αναπόδραστα στο ως άνω συμπέρασμα. Και εν πάση περιπτώσει ανακύπτει, τότε, το ερώτημα γιατί την πρώτη ημέρα δεν απαιτείται επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος σε αντίθεση με τη δεύτερη. Ποιος είναι ο λόγος αυτής της σοβαρής διαφοροποίησης;

2. Και η προφορική γνωστοποίηση «στοιχείων», [αυτή είναι η ακριβής έκφραση του νόμου], της κατηγορίας μπορεί να θεωρηθεί δικαϊκά και δικονομικά σύννομη ενέργεια; Σαφώς όχι.

α. με ποια, ακριβώς, κριτήρια επιλέγονται τα προς γνωστοποίηση στοιχεία της κατηγορίας; Η ανακοίνωση του άρθρου του ποινικού νόμου συνιστά αναγκαίο στοιχείο ή παραλείπεται;

β. απαιτείται απλή ανακοίνωση των στοιχείων ή υφίσταται υποχρέωση του εισαγγελέως να υποβάλλει και ερωτήσεις και, αντίστοιχα, δικαίωμα του προσαχθέντος να ζητήσει διευκρινίσεις; Αν κάτι ανάλογο δεν προβλέπεται τότε πως π.χ. θα αντιληφθεί ο προσαχθείς το εύρος της κατηγορίας; Ή πως π.χ. θα διαγνώσει το αρμόδιο όργανο –ο εισαγγελεύς- αν πρόκειται περί αυτοφώρου ή μη αδικήματος;

γ. η, υπαρκτή ή προφασιζόμενη αδυναμία του κατηγορουμένου να αντιληφθεί την κατηγορία, θεμελιώνει υποχρέωση του εισαγγελέως να του διορίσει συνήγορο; Όχι. Τότε ποια η ανάγκη προφορικής γνωστοποίησης; Για όσους μπορούν να αντιληφθούν³⁰ ή έχουν προσλάβει ήδη συνήγορο; Και για τους υπολοίπους αδυνατούντες; Στους κωφάλαλους και στους αλλοδαπούς «προσλαμβάνει» ο εισαγγελεύς ειδικό επί της νοηματικής ή διερμηνέα; Και στους ευρισκόμενους υπό

---

³⁰ *Η αδυναμία του πολίτη να αντιληφθεί τα της κατηγορίας είναι φαινόμενο συχνό στην πράξη ακόμη και στην ηρεμία του δικηγορικού γραφείου, πόσο μάλλον υπό καθεστώς αιφνιδιασμού, έντασης, κοινωνικής έκθεσης και σιδηροδέσμιας προσαγωγής.*

την επήρεια τοξικών ουσιών ή στους ακαταλόγιστους τι πράττει; Αλλά παραδείγματα της ταξικής αντίληψης στην απονομή της δικαιοσύνης και όχι μόνον.

3. Όταν δε ο εισαγγελεύς γνωστοποιεί προφορικά τα στοιχεία της κατηγορίας, για την παραπάνω γνωστοποίηση συντάσσεται και προσαρτάται στη δικογραφία συνοπτική έκθεση, η οποία σε περίπτωση ανάγκης υπογράφεται μόνον από τον εισαγγελέα. Ποιες ακριβώς περιπτώσεις καλύπτει η έννοια της ανάγκης; Ο ίδιος ο υπόχρεος βεβαιώνει την εκπλήρωση του καθήκοντος του; Προφανώς εκτιμήθηκε ότι οι επιφορτισμένοι με το ανάλογο έργο εισαγγελείς, στην προκειμένη περίπτωση περιάπτονται τον θεϊκό τύπο, αναγόμενοι σε θεϊκές μορφές, αποστασιοποιημένες από τα ταπεινά πάθη των θνητών, αποκλειομένης δηλ. τόσο της περιπτώσεως του λάθους όσο και της δολιότητας.

4. Τα αναφερόμενα στο άρθρο 419 Κ.Ποιν.Δικ. περί παραπομπής του κατηγορουμένου σε τακτικό ανακριτή προς έκδοση εντάλματος σύλληψης, απλώς παρακάμπτονται ως στερούμενα αξίας. Δεν μπορεί να αφορά ποτέ αδικήματα χωρίς ελάχιστο απειλούμενο όριο ποινής τους 3 μήνες. Και μόνον δε το γεγονός, ότι στην προκειμένη περίπτωση, τυχόν εκδοθέν υπό του ανακριτού ένταλμα δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο, αποδεικνύει και την «ιδιαιτέρη επικινδυνότητα» της διάταξης για την ασφάλεια του δικαίου.

5. Αλλά μήπως και τα αναφερόμενα στο άρθρο 423 παραγρ. 3 του Κ.Ποιν.Δικ. σχετικά με την άρση ή τη διατήρηση της προσωρινής ή μη κράτησης του φερομένου ως δράστη, από το δικαστήριο, ευσταθούν; Η πιθανή προηγηθείσα κράτηση του, με εντολή του εισαγγελέα, αφορούσε την παραμονή του στο οικείο Αστυνομικό Τμήμα-κρατητήριο, μέχρι της προσαγωγής του στο δικαστήριο. Είτε ακολούθησε έκδοση εντάλματος προσωρινής κράτησης από ανακριτή είτε όχι, δια της εμφανίσεως του ο ύποπτος ενώπιον του δικαστηρίου εκπληρούται η αποστολή της

κράτησης του, [βλ. σχετικά τελευταίο εδάφιο του άρθρου 419], και ως εκ τούτου ο ύποπτος είναι ελεύθερος. Συνεπώς μη υπάρχουσας νομίμου κρατήσεως δεν μπορεί να γίνεται λόγος για παράταση ή άρση της. Συνέχιση της κράτησης του σημαίνει ότι υπήρχε εξ' αρχής, [εκ του εκδόντος οργάνου τη σχετική αρχική εντολή], δυνατότητα επέκτασης της. Με δεδομένο ότι ο εισαγγελεύς δεν μπορεί να διατάξει κράτηση πέραν του 24ωρου και ο ανακριτής προσωρινή κράτηση πέραν της προσαγωγής του υπόπτου ενώπιον του δικαστηρίου, κάθε περαιτέρω στέρηση της ελευθερίας του είναι παράνομη.³¹

Δ.

1. Σύμφωνα με το άρθρο 420 Κ.Ποιν.Δικ. «αν η εκδίκαση της υπόθεσης δεν πρόκειται να γίνει την ίδια μέρα κατά την οποία ο δράστης προσάγεται ενώπιον του εισαγγελέα, ο εισαγγελέας μπορεί να παραπέμψει στο ακροατήριο μαζί με τον κατηγορούμενο και τους άλλους συναιτίους που δεν έχουν συλληφθεί. Ο ίδιος φροντίζει τότε να επιδοθεί σ' αυτούς κλητήριο θέσπισμα χωρίς την τήρηση καμίας προθεσμίας».

2. Προφανώς, όμως, υπό το καθεστώς των διατυπώσεων και των εγγυήσεων σύνταξης και επίδοσης κλητηρίων θεσπισμάτων του Κ.Ποιν.Δικ., και πριν από την έναρξη του δικαστηρίου.

3. Κατά συνέπεια γραπτό και όχι προφορικό κείμενο, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία του άρθρου 321 Κ.Ποιν.Δικ. Πρώτη παρατήρηση: προσφυγή κατά του κλητηρίου αποκλείεται, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη περί της υφής της αυτόφωρης διαδικασίας.³² Πρώτη παραβίαση βασικής αρχής, έναντι ποίου τιμήματος άραγε ή προς εξυπηρέτηση ποίας υπέρτερης σκοπιμότητας; Δεύτερη

---

³¹ Βλ. *Σχετικά και Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 45.*

³² Βλ. *Σχετικά Διάταξη Εισαγγελέως Εφετών Θράκης Π. Ραπτόπουλου 12/2000, Αρχείο Νομολογίας 2003, σελ. 139.*

παρατήρηση: αν ο συναίτιος δεν έχει συλληφθεί³³ και εισάγεται, κλητευόμενος, το πρώτον ενώπιον του συνεδριάζοντος δικαστηρίου, βρίσκεται, [δια της επιδόσεως κλητηρίου θεσπίσματος], σε υπέρτερη, νομικώς, θέση σε σχέση με τον αρχικώς συλληφθέντα, αφού έχει στη διάθεση του μεγαλύτερο χρόνο προετοιμασίας, [με δεδομένο ότι δεν έχει συλληφθεί και δεν κρατείται].

4. Και όλα αυτά υπό την αίρεση ότι είναι γνωστή η διεύθυνση του και παραλαμβάνεται νομότυπα το σχετικό κλητήριο θέσπισμα. Στην περίπτωση θυροκόλλησης, [επειδή ο κλητευόμενος απουσίαζε για λόγους εργασίας, αναψυχής, υγείας κλπ.], είτε διότι τα λοιπά πρόσωπα αρνήθηκαν να παραλάβουν είτε διότι απουσίαζαν είτε διότι δεν υπήρχαν, τότε θα πρέπει να επιδοθεί σε αντίκλητο. Πότε θα έχει διορίσει αντίκλητο ο συναίτιος και για ποιο λόγο θα τον έχει κοινοποιήσει στα όργανα επίδοσης, έτσι ώστε τα τελευταία να επιδώσουν σ' αυτόν το έγγραφο, [όταν ο τελευταίος αποφασίσει να εγκληματίσει...].

5. Συνεπώς μη ευρισκόμενος κάποιος στην φερόμενη ως κατοικία του, δικάζεται ερήμην, χάνοντας τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας. Και φυσικά η απόκτηση της ιδιότητας του συναιτίου μπορεί να γίνει σκοπίμως, δια ψευδούς καταγγελίας, μαρτυρικής καταθέσεως κλπ. Ελλειπούσης της προδικασίας με περισσή ευχέρεια κάποιος αθώος και άσχετος πολίτης μπορεί να βρεθεί καταδικασμένος και στη συνέχεια διωκόμενος προς εκτέλεση της απόφασης, με ότι αυτό συνεπάγεται για τον ίδιο από ουσιαστικής, κοινωνικής και νομικής πλευράς.

6. Στα μη αυτόφωρα αδικήματα αρμοδιότητας τριμελούς πλημ/δικείου και στα φερόμενα ως κακουργήματα είναι πλέον

---

³³ Προφανέστατα σε μη συλληφθέντα αναφέρεται η ρύθμιση του νόμου και εξ'αυτού προβλέπεται η ανάλογη διαδικασία. Βλ. σχετικά και Γ. Καρφέλη-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 154.

υποχρεωτική η προκαταρκτική εξέταση. Η ratio legis αυτής της πρόσφατης ρύθμισης στηρίζεται, [σύμφωνα με την Εισηγητική έκθεση], στη διαπίστωση ότι προπετής άσκηση ποινικών διώξεων, κατόπιν υποβολής αναλόγων προπετών εγκλήσεων ή μηνύσεων, ταλαιπωρούσε πολλούς συμπολίτες μας. Το προηγούμενο δηλ. καθεστώς εκτιμήθηκε πως παρείχε την ευχέρεια σε κακόπιστους συμπολίτες μας να προσφεύγουν αβασίμως στα δικαστήρια εκμεταλλευόμενοι την αρχή της νομιμότητας, με συνέπεια να εισάγονται, συλλήβδην, προς εκδίκαση όλες οι δημιουργούμενες «υποθέσεις». Η απουσία αναλόγου σταδίου στα, επονομαζόμενα, αυτόφωρα αδικήματα δεν συνιστά, προφανή, παραβίαση της συνταγματικής επιταγής περί ισότητας;

7. Υποβάλλεται π.χ. ψευδής έγκληση και ενεργοποιείται η διαδικασία του αυτοφώρου. Πότε θα διαπιστωθεί το ψευδές, [μη υπάρχοντος σταδίου προκαταρκτικής εξέτασης]; Στα πλαίσια της προανάκρισης; [όπου δηλ. μπορεί ήδη και να έχει ασκηθεί ποινική δίωξη].³⁴ Και τι θα συμβεί; Δεν θα διαβιβαστεί η δικογραφία στον αρμόδιο εισαγγελέα; Και ο τελευταίος τι θα πράξει; Δεν θα την εισαγάγει στο ακροατήριο; [εκτός αν εκτιμήσει ότι δεν υπάγεται στην αυτόφωρη

---

³⁴ Βλ. άρθρο 243 παραγρ. 2 Κ.Ποιν.Δικ., για τις, τασσόμενες, προϋποθέσεις της επονομαζόμενης αστυνομικής προανάκρισης. Βλ. και Ν. Τσάκου «Αστυνομική...», σελ. 925, ο οποίος επισημαίνει τους σοβαρούς κινδύνους της τακτικής της ολοκλήρωσης της προανάκρισης προ της κινήσεως της ποινικής δίωξης, «εν όψει και των χρησιμοποιούμενων μεθόδων και του εν γένει τρόπου διεξαγωγής παρ'αυτών των αστυνομικών οργάνων της προανακρίσεως, ο οποίος είναι διάφορος του παρά των δικαστικών λειτουργιών χρησιμοποιουμένου». Όπως, τέλος, σημειώνει ο Α. Παπαδαμάκης «Ποινική...», σελ. 279-280, η αυτεπάγγελτη προανάκριση διενεργείται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Στην καθημερινή πρακτική, όμως, η τακτική αυτή έχει λάβει χαρακτήρα δικονομικού καθεστώτος.

διαδικασία ή αν...; Ποια, όμως, τα κριτήρια που του επιτρέπουν την μη άμεση παραπομπή; Συνεπώς εντελώς αυθαίρετα κρίνει κατά το δοκούν. Και μόνη αυτή η επισήμανση αναιρεί και ακυρώνει την, όποια, νομοθετική στόχευση για την εισαγωγή της αυτόφωρης διαδικασίας. Είναι δηλ., τελικά, «αυτόφωρα» όσα ο εκάστοτε κ. εισαγγελεύς κρίνει ως τέτοια, σε αντίθεση με το προΐσχύσαν καθεστώς].

8. «Δεν έχουμε ούτε ερμηνευτικά βοηθήματα ούτε νομολογιακές κατευθύνσεις, για να μπορούμε να πούμε ότι με ειδικές σταθερές της ποινικής πρακτικής ο εισαγγελέας σωστά και χωρίς παραβίαση της αρχής της ισότητας δίχως κίνδυνο μεροληψίας και υποκειμενισμού, προνομιακά μεταχειρίζεται το δράστη ενός αυτόφωρου εγκλήματος με την μη άμεση παραπομπή του στο αυτόφωρο πλημμελειοδικείο³⁵».

9. Και όταν κλητεύεται ο συναίτιος ποιος ο κρίσιμος χρόνος της πράξης, αν υποτεθεί ότι ο συναίτιος είναι ηθικός αυτουργός; Ο χρόνος τέλεσης της πράξης του φυσικού αυτουργού ή ο χρόνος τέλεσης της πράξης του ηθικού αυτουργού, δηλ. της προκλήσεως ή και οι δυο χρόνοι;³⁶ Αν η πράξη του τελευταίου κείται εκτός αυτοφώρου, προηγούμενη χρονικά κατά πολύ της κυρίας πράξεως, θα οδηγηθεί στο αυτόφωρο ο ηθικός αυτουργός ως συναίτιος, ενώ χρονικά δεν έχει πράξει στα προβλεπόμενα όρια; Θα υποστεί δηλ. και αυτός την αυτόφωρη διαδικασία ενώ οι σχετικές διατάξεις δεν στόχευαν στην περίπτωση του; Και λόγω της διατύπωσης του άρθρου 420 Κ.Ποιν.Δικ. και λόγω του «ενιαίου της κρίσης», η απάντηση είναι καταφατική. Νέα διεύρυνση, συνεπώς, των ορίων του αυτοφώρου.

Ε.

---

³⁵ Βλ. έτσι Ε. Αποστολόπουλος «Αυτόφωρο...», σελ. 21.

³⁶ Βλ. Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 792.

1. Το άρθρο 421 Κ.Ποιν.Δικ. προβλέπει και την προφορική κλήτευση των μαρτύρων. Σε περίπτωση δε απουσίας των τελευταίων επιβάλλονται οι προβλεπόμενες για τους λιπομάρτυρες ποινές.

2. Πως αποδεικνύεται η προφορική κλήτευση χωρίς έγγραφο τύπο; Η ψευδής αναφορά του επιφορτισμένου προς τούτο αλλά παραμελήσαντος το καθήκον του θεμελιώνει ποινικό αδίκημα σε βάρος, τρίτου προσώπου, του μη ειδοποιηθέντος δηλ. μάρτυρος; Ο υπόχρεος προς εκτέλεση εντολής βεβαιώνει και πιστοποιεί ο ίδιος τη νομότυπη εκτέλεση της; Ελέγχων και ελεγχόμενος δηλ. συμπίπτουν στο αυτό πρόσωπο. Δεύτερη φορά στα πλαίσια της αυτόφωρης διαδικασίας.

Z.

1. Παράλληλα από την ύπαρξη και εφαρμογή των συγκεκριμένων διατάξεων περί αυτοφώρου ανακύπτει και μια σειρά άλλων προβλημάτων, όπως π.χ. αν εφαρμόζεται ή όχι και εάν ναι σε ποια έκταση η αυτόφωρη διαδικασία στην περίπτωση του κατ' εξακολούθηση εγκλήματος, όταν κάποιος καταλαμβάνεται την ώρα κατά την οποία διαπράττει την τελευταία από τις μερικότερες πράξεις που την συγκροτούν.

2. Σύμφωνα με γνωμοδότηση της εισαγγελίας του ΑΠ³⁷, η απάντηση είναι καταφατική. Σε σχετικές παρατηρήσεις του, που ακολουθούν το κείμενο της γνωμοδότησης, ο Λ. Μαργαρίτης αποκρούει μια ανάλογη εκδοχή. Ο Γ.Η. Κρίππας, σε σχόλιο³⁸ του επί της ως άνω γνωμοδοτήσεως, διαφωνεί με τα σχόλια του Λ. Μαργαρίτη.³⁹

---

³⁷ υπ' αριθμ. 6/1993, Υπεράσπιση 1994, σελ. 640.

³⁸ Υπεράσπιση 1995, σελ. 436.

³⁹ Βλ. αναλυτικά και Β. Ζησιάδη «Το αυτόφωρο στα διαρκή εγκλήματα», Αρμενόπουλος 1979, σελ. 631 επόμε.

3. Άλλο πρόβλημα είναι το σύννομο ή μη της τηλεφωνικής εντολής του εισαγγελέως προς τους αστυνομικούς να αφεθεί ελεύθερος ο συλληφθείς, προς πάσης προσαγωγής ενώπιον του. Ο Γ. Πεπόνης θεωρεί ότι δεν συνιστά ενέργεια αντίθετη προς το σκοπό των σχετικών διατάξεων.⁴⁰ Ποια, όμως, τα κριτήρια βάσει των οποίων ανάλογη εντολή είναι νόμιμη, [αφού η ως άνω τακτική έχει καθιερωθεί ατύπως στην πρακτική, μη προβλεπόμενη ρητά]; Και αφού ο εισαγγελεύς έχει δικαίωμα 24ωρου κρατήσεως από της προσαγωγής του υπόπτου ενώπιον του, μπορεί να παρέμβει στο, ρητά καταγεγραμμένο, έργο-καθήκον-υποχρέωση των αστυνομικών για σύλληψη και προσαγωγή, ήτοι σε στάδιο προ της δικής του «ζώνης ευθύνης»; Ο εισαγγελεύς Κ. Ηρακλείδης σε σχετική εγκύκλιο του⁴¹ διαφωνεί με τη θέση Γ. Πεπόνη και επισημαίνει τις παρενέργειες αυτής της τακτικής, η οποία δημιουργεί δυσμενείς εντυπώσεις για προνομιακή μεταχείριση κάποιων κατηγορουμένων. Την αυτή θέση διατυπώνει και ο τότε προϊστάμενος της εισαγγελίας Εφετών Αθηνών Λ. Καράμπελας.⁴² Τι ισχύει τελικώς; Επιτρέπεται, όμως, για μια εξαιρετική διαδικασία να υφίστανται ανάλογα κενά και τόσες αμφισβητήσεις και, μάλιστα, επί καίριων θεμάτων;

4. Ζήτημα ανακύπτει και σε περίπτωση κατά την οποία στην αυτή υπόθεση εμπλέκονται περισσότεροι συγκατηγορούμενοι, οι οποίοι διαφωνούν για τον χρόνο εκδίκασης της υπόθεσης τους. Όταν δηλ. μερικοί επιλέγουν την άμεση εκδίκαση ενώ άλλοι ζητούν την, μέχρι τριών ημερών, αναβολή. Ο Σ. Δασκαλόπουλος⁴³, μέσα από μια όχι και τόσο πειστική επιχειρηματολογία, προκρίνει τον χωρισμό της υπόθεσης

---

⁴⁰ «Το σύννομο...», σελ. 924.

⁴¹ Αρμενόπουλος 1985, σελ. 57.

⁴² Στην υπ' αριθμ. 2/1999 εγκύκλιο του, Ποινική Δικαιοσύνη 1999, σελ. 843.

⁴³ «Αυτόφωρη διαδικασία...», σελ. 1022.

εφόσον αυτός είναι εφικτός. Η παραπάνω, όμως, θεωρητική προσέγγιση παραβλέπει ότι, στην πράξη, για λόγους, που ανάγονται στο ενιαίο της κρίσεως και στην αποφυγή έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων, [και ως εκ τη φύσεως της αυτόφωρης διαδικασίας, ήτοι, κατά βάση, της σύλληψης όλων επ' αυτοφώρω], ο χωρισμός είναι, σχεδόν πάντοτε, αδύνατος.⁴⁴ Βέβαια, η αγωνία του Σ. Δασκαλόπουλου εκδηλώνεται, κυρίως, [σε περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο αποφασίσει ενιαία εκδίκαση και αναβάλλει για όλους τους κατηγορουμένους, συμπαράσύροντας και όσους επιθυμούσαν άμεση εκδίκαση], σε σχέση με τη δυνατότητα κράτησης των μη επιθυμούντων την αναβολή. Ο ίδιος,⁴⁵ και ορθά, εκτιμά ότι, αν δεν συντρέχει περίπτωση επιβολής προσωρινής κράτησης, δεν είναι εφικτή η κράτηση, μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης, των συγκατηγορουμένων, οι οποίοι δεν υπέβαλαν αίτημα αναβολής και ζήτησαν την άμεση εκδίκαση. Πρόκειται, όμως, περί εκτιμήσεων σε μια διαδικασία ήδη προβληματική από τη θέσπιση της. Ουδέν εμποδίζει ουδένα να κρίνει διαφορετικά, με ότι αυτό συνεπάγεται για τη δικαϊκή ασφάλεια.

5. Η δυνατότητα άμεσης εκδίκασης της υπόθεσης, έστω και κατόπιν αιτήματος του κατηγορουμένου, είναι δογματικά ορθή; Ο Σ. Δασκαλόπουλος εκτιμά πως ναι,⁴⁶ με το επιχείρημα ότι «οι λόγοι της επιθυμίας του κατηγορουμένου μπορεί να εδράζονται σε διάφορα πραγματικά αίτια, όπως κοινωνικά, λ.χ. άμεση αποκατάσταση του πιστεύοντος ότι αδίκως διώκεται, ατομικά, λ.χ. επικείμενη εισαγωγή την επόμενη ημέρα σε νοσοκομείο της αλλοδαπής για σοβαρή εγχείριση, η

---

⁴⁴ *Αν και η συγκεκριμένη επισήμανση θα μπορούσε δογματικά να ανήκει στο επόμενο κεφάλαιο της πρακτικής προσέγγισης της όλης διαδικασίας.*

⁴⁵ «Αυτόφωρη διαδικασία...», σελ. 1024.

⁴⁶ «Αυτόφωρη διαδικασία...», σελ. 1022.

οποία αν κατά τον προκαθορισμένο χρόνο καταστεί ανέφικτη θέτει τον κατηγορούμενο επί μακρόν εκτός θεραπευτικού προγράμματος, οικονομικά, λ.χ. ματαίωση αεροπορικού ταξιδιού με προπληρωθέν ακριβό εισιτήριο».

6. Οι κανόνες του Ποινικού Δικαίου,⁴⁷ [τόσο του ουσιαστικού όσο και της δικονομίας], είναι κανόνες δημοσίου δικαίου και δημοσίας τάξεως, αναγκαστικής υφής. Παράλληλα, δε ως γνωστόν, στην ποινική διαδικασία ισχύει το ανακριτικό, αυτεπάγγελτο σύστημα. Φυσική απόρροια των δυο παραπάνω επισημάνσεων είναι η διπλή λειτουργία του Ποινικού Δικαίου. Αφενός μεν για την προστασία των εννόμων αγαθών αφετέρου δε του ατόμου από την αυθαίρετη και καταπιεστική χρήση της ποινικής εξουσίας.⁴⁸ Άλλωστε η «αξιοπρέπεια του ατόμου περιλαμβάνει και την αξίωση του για δίκαιη μεταχείριση».⁴⁹ Στα πλαίσια αυτά η απαίτηση του κατηγορουμένου για άμεση εκδίκαση μπορεί να οφείλεται σε λόγους π.χ. αποφυγής κοινωνικής του έκθεσης, ματαίωσης πιθανής έρευνας στην κατοικία του και φόβου αποκάλυψης σοβαρότερης πράξης, έλλειψης χρημάτων για πρόσληψη συνηγόρου, μειωμένης ικανότητας αντιλήψεως, κλπ. Αν, μάλιστα, συνυπολογισθεί ότι στην περίπτωση του επ' αυτοφώρω συλληφθέντος αδικήματος ο κρατούμενος τελεί «υπό εκτάκτως δυσμενείς ψυχικάs και, ενδεχομένως, σωματικάs συνθήκας εν συγκρίσει προς τον αναμένοντα την τακτικήν δικάσιμον κατηγορούμενον και επιπλέον προσάγεται εις το ακροατήριον υπό των φυλάκων του και δεν εμφανίζεται αυτοβούλως, ως εκείνος⁵⁰», τότε είναι προφανές ότι «η μη εκδήλωσις αντιδράσεως του εις την πρόοδον της δίκης ... (συνιστά)

---

⁴⁷ Βλ. Γ.Α. Μαγκάκη «Ποινικό Δίκαιο...», σελ. 21.

⁴⁸ Βλ. Γ.Α. Μαγκάκη «Ποινικό Δίκαιο...», σελ. 39.

⁴⁹ Βλ. Γ.Α. Μαγκάκη «Ποινικό Δίκαιο...», σελ. 38.

⁵⁰ Βλ. έτσι Ν. Μπαρμπάτσης «Κλητήριον ...», σελ. 845.

τεκμήριον αγνοίας⁵¹» των βαρύτατων συνεπειών της άμεσης εκδίκασης της υπόθεσης του.

7. Το δικαϊκό μας σύστημα οφείλει να τον προστατεύσει. Η δίκαιη απονομή δικαιοσύνης οφείλει να λαμβάνει υπόψη της ότι κρίνεται και αξιολογείται εκ του αποτελέσματος. Συνεπώς η έκδοση λανθασμένης ή πλημμελούς δικαιοδοτικής κρίσης δεν αφορά μόνον τον ίδιο τον κατηγορούμενο αλλά ολόκληρο τον κοινωνικό ιστό. Η δικαστική απόφαση καταγράφεται ιστορικά και λειτουργεί παιδευτικά, «ως κοινωνική μοντελιστική»⁵² και όχι η απαίτηση του κατηγορουμένου για άμεση εκδίκαση. Το κρίσιμο μέγεθος δεν είναι η πάση θυσία εκδίκαση της υπόθεσης αλλά η έκδοση δίκαιης απόφασης, η οποία θα υπηρετεί και την ειδική και τη γενική πρόληψη.

8. Μια ακόμη σειρά προβλημάτων ανακύπτουν και εκ της διατάξεως, η οποία επιτρέπει, [παρέχει δικαίωμα], στους πολίτες να συλλαμβάνουν τους δράστες στα αυτόφωρα εγκλήματα, [άρθρο 275 Κ.Ποιν.Δικ.].

9. Μόνον Έλληνες ή και αλλοδαποί πολίτες έχουν το δικαίωμα σύλληψης; Ο νόμος δεν διακρίνει.⁵³ Σε περίπτωση κατά την οποία οι επίσημες αστυνομικές αρχές είτε μένουν απαθείς στην εξέλιξη μιας εγκληματικής πράξης είτε παραβιάζουν συνειδητά το καθήκον τους και δεν συλλαμβάνουν τον δράστη, μπορεί ο πολίτης να το πράξει; Όχι απαντά ο Α. Δημάκης⁵⁴ με την αιτιολογία ότι «το μονοπώλιο ασκήσεως βίας σε μια συντεταγμένη πολιτεία ανήκει στο κράτος και η επέμβαση

---

⁵¹ Βλ. έτσι Ν. Μπαρμπάτσης «Κλητήριον...», σελ. 845.

⁵² σύμφωνα με τον V. Ferrari «Λειτουργίες...», σελ. 145.

⁵³ Η ορθότερη άποψη λέγει ότι και οι αλλοδαποί, βλ. Α. Δημάκη «Το δικαίωμα...», σελ. 549.

⁵⁴ «Το δικαίωμα...», σελ. 550.

του πολίτη θα δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα από αυτά που θα επέλυε». Και συνεχίζει «γενικά δε αν οι αστυνομικοί παραβαίνουν το καθήκον τους να προβούν σε μια σύλληψη και γιατί το παραβαίνουν είναι ένα ζήτημα το οποίο δεν μπορεί να αφηθεί στην κρίση του κάθε παρευρισκόμενου πολίτη, ο οποίος δεν έχει είτε τη γνώση είτε τη νηφαλιότητα για να αποφανθεί». Τότε, όμως, θα πρέπει είτε να αλλάξει το κείμενο της διάταξης, το οποίο ουδέν προβλέπει και να καταγραφούν περιπτωσιολογικά οι δυνατότητες επέμβασης του πολίτη είτε να απαλειφθεί, εντελώς, η δυνατότητα σύλληψης από πολίτες, στα ποινικά κείμενα. Μήπως, δηλ., στις άλλες περιπτώσεις ο πολίτης είναι νηφάλιος και εκτιμά ορθά; Εκεί γιατί τον εμπιστευόμαστε;

10. Και ποιόν θα πρέπει να συλλάβει ο, [ενίοτε «αγανακτισμένος»], πολίτης, τον δράστη ή τον ύποπτο; Το κείμενο του νόμου ομιλεί περί πράξαντος και όχι περί υπόπτου. Ποιος αποφασίζει, οιοιδήποτε δικαστηρίου, σ' αυτό το πρώτο στάδιο για την τέλεση, ουσιαστικά, της πράξης, και συνεπώς για την «καταδίκη» της, η οποία με τη σειρά της νομιμοποιεί τη σύλληψη και την προσαγωγή; Πας παρατυχών, πιθανώς, παραπεισθείς, παραπλανηθείς, ευερέθιστος, μειωμένου καταλογισμού ή και οράσεως, μονίμως «αγανακτισμένος», προβοκάτορας, φανατισμένος, ακραίων πολιτικών ή κοινωνικών αντιλήψεων, ανισόρροπος ή καχύποπτος πολίτης. «Όταν ο πολίτης συλλαμβάνει κάποιον πρέπει αυτός να είναι πράγματι δράστης αξιοποίνου πράξεως⁵⁵». Αν δεν είναι; Με περισσή ευχέρεια ανατίθενται πολιτειακά-αστυνομικά δικαιώματα-καθήκοντα σε πολίτες, η χρήση των οποίων μπορεί να αποβεί σε βάρος τόσο του φερόμενου ως υπόπτου και συλληφθέντος όσο και του ίδιου του συλλαμβάνοντος. Ουσιαστικά η

---

⁵⁵ Βλ. έτσι Α. Δημάκης «Το δικαίωμα...», σελ. 551.

ενθάρρυνση του πολίτη στην ανάληψη αστυνομικής φύσεως δραστηριοτήτων οδηγεί σε «υποπτολογικές» συμπεριφορές αυτοδικίας και λειτουργεί ως μοχλός περιστροφής της κοινωνίας προς συντηρητικά μοντέλα διαβίωσης και σκέψης. Άρα αν ο πολίτης δεν είναι βέβαιος οφείλει να αφήσει τη σύλληψη για τους αρμοδίους.⁵⁶ Και μέσα στον ελάχιστο χρόνο εξέλιξης μιας εγκληματικής πράξης ποιος είναι απολύτως βέβαιος;⁵⁷ Μήπως ο ίδιος ο αστυνομικός;⁵⁸

11. Και αφού επιτρέπεται στους πολίτες η σύλληψη δραστών κακουργημάτων ή πλημμελημάτων γιατί απαγορεύεται πταισμάτων; [άρθρο 409 Κ.Ποιν.Δικ.]. Και πως θα διακρίνει ο πολίτης αν πρόκειται περί πταίσματος ή πλημμελήματος;

12. Και ολοκληρωθείσης της συλλήψεως του δράστη από πολίτη, που θα τον οδηγήσει ο τελευταίος; «Οδηγείται χωρίς αναβολή στον αρμόδιο εισαγγελέα»,⁵⁹ άρθρο 279 παραγρ. 1 Κ.Ποιν.Δικ. Έκθεση συλλήψεως θα συνταχθεί; Από ποιόν και πότε; Οι Γ.Καλφέλης-Λ. Μαργαρίτης⁶⁰ θεωρούν πως ο πολίτης πρέπει να παραδώσει στα αρμόδια αστυνομικά όργανα τον συλληφθέντα, και τα τελευταία θα επιμεληθούν όλων των περαιτέρω. Από πού προκύπτει, όμως, κάτι ανάλογο; Η διατύπωση του νόμου ομιλεί περί αμέσου προσαγωγής στον εισαγγελέα. Είναι προφανές ότι δεν μπορεί να θεωρείται αξιόπιστη μια διαδικασία, της οποίας δεν προβλέπονται οι επιμέρους ρυθμίσεις στο κείμενο του νόμου και υπάρχει ανάγκη διαρκών συμπληρωματικών θεωρητικών – πιθανώς και διαφορετικών- εκτιμήσεων, πολλές φορές contra και στο

---

⁵⁶ Βλ. έτσι Α. Δημάκης «Το δικαίωμα...», σελ. 552.

⁵⁷ Η αξία και τα προβλήματα των αυτοπτών μαρτύρων, είναι γνωστά.

⁵⁸ Βλ. σχετικά και παρακάτω.

⁵⁹ Βλ. σχετικά Γ. Σάμιτα «Ποινική ευθύνη...», σελ. 123.

⁶⁰ «Αυτόφωρο...», σελ. 121-122.

γράμμα του νόμου. Και αν η σύλληψη έγινε σε απομακρυσμένη και προσωρινά αποκλεισμένη, λόγω καιρικών συνθηκών, περιοχή, που από ποιόν και πως θα κρατηθεί μέχρι της προσαγωγής του ο δράστης; Από τον ίδιο τον παθόντα;⁶¹ Τα μέσα του εξαναγκασμού στη σύλληψη; Επιτρέπεται βία και μέχρι ποίου ορίου; Χειροπέδες ή άλλο ανάλογο υλικό; Χρήση όπλου;

13. Ο κατά πλάσμα δικαίου χαρακτηρισμός ως αυτοφώρων των δια του τύπου τελουμένων αδικημάτων, [άρθρο 242 παραγρ. 3 Κ.Ποιν.Δικ.], δίδει τη δυνατότητα σε κάθε πολίτη να εισέρχεται στα γραφεία μιας εφημερίδας και να συλλαμβάνει τον δράστη, [ή όποιος αυτός θεωρεί ως δράστη], χωρίς τη συνδρομή των όρων των παραγρ. 1 και 2. Είναι συμβατή η πρόβλεψη αυτή με το άρθρα 5^A και 14 του Συντάγματος και ανεκτή από το δικαιοπολιτικό καθεστώς της χώρας;⁶²

14. Κάθε πολίτης, λοιπόν, μπορεί να επιχειρεί τη σύλληψη οποιουδήποτε παρανομούντος. Ακόμη και των παρανόμως εργαζομένων ή των λαθρομεταναστών; Όχι απαντά ο Α. Δημάκης.⁶³ Τότε ποια τα

---

⁶¹ *Βλ. σχετικά με τους συγκεκριμένους κινδύνους αυτής της νομοθετικής πρόβλεψης και Κ. Βουγιούκα «Προβληματισμοί ...», σελ. 764.*

⁶² *Η επικινδυνότητα της αυτόφωρης διαδικασίας προβάλλει έντονα και στην περίπτωση του α.ν. 690/1945, περί καθυστερήσεως μισθών και δεδουλευμένων. Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, [βλ. σχετικά Γ. Πεπόνη «Αυτόφωρη διαδικασία και παραβάσεις του α.ν. 690/1945», Ποινικά Χρονικά Ν/2000, σελ. 956], η παραβίαση του ως άνω νόμου επάγεται την εφαρμογή της αυτόφωρης διαδικασίας. Πλην όλων των, πολιτικών, κοινωνικών κλπ. προβλημάτων, τα οποία ανακύπτουν με την παραπάνω υπαγωγή τίθεται και το ερώτημα αν πρόκειται περί στιγμιαίου ή διαρκούς εγκλήματος. Η επιλογή της μιας ή της άλλης θέσης τροφοδοτεί με νέα σειρά προβλημάτων τη νομική διάσταση του θέματος.*

⁶³ *«Το δικαίωμα...», σελ. 557.*

κριτήρια διάκρισης των περιπτώσεων θεμιτής επέμβασης; Και επειδή ανάλογα κριτήρια δεν έχουν καταγραφεί το δικαίωμα του πολίτη είναι ηθικά προβληματικό, νομικά μετέωρο και ουσιαστικά επικίνδυνο.

15. Εφαρμόζεται η αυτόφωρη διαδικασία για τους Δικηγόρους; Ο Μ. Δέτσης⁶⁴ θεωρεί ότι μη υπαρχόντων αυτοφώρων ποινικών Εφετείων δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής της σχετικής διαδικασίας. Στην αιτιολογημένη υπ' αριθμ. 1 εγκύκλιο του εισαγγελέως του ΑΠ Π. Δημόπουλου⁶⁵ σημειώνεται ότι επιβάλλεται η άμεση απόλυση του κατηγορουμένου Δικηγόρου, μετά τη βεβαίωση της ταυτότητας του. Σε διαφορετική περίπτωση ο παραγγέλλων την κράτηση και ο κρατών τον συλληφθέντα εκτίθενται στον κίνδυνο διώξεων, [πειθαρχικών, αστικών, και ενδεχομένως ποινικών σύμφωνα με το άρθρο 326 ΠΚ]. Ο επόμενος εισαγγελεύς του ΑΠ Δ. Κατσιρέας, προχώρησε στην έκδοση της υπ' αριθμ. 8/2001 γνωμοδοτήσεως του,⁶⁶ [και σε πλήρη αντίθεση με την προηγηθείσα εγκύκλιο του Π. Δημόπουλου], σύμφωνα με την οποία «και τα πρόσωπα αυτά, δηλ. ιδιαζούσης δωσιδικίας, θα συλλαμβάνονται και θα προσάγονται, όπως κάθε άλλος δράστης αυτοφώρου ... στον εισαγγελέα προκειμένου αυτός να αποφασίσει αν θα εισαχθούν στο δικαστήριο την ίδια ημέρα ή θα κρατηθούν για να εισαχθούν την επομένη ημέρα».⁶⁷ Το ζήτημα χρήζει αυτοτελούς ανάπτυξης, η οποία δεν εφικτή στα πλαίσια του παρόντος σημειώματος. Αναδεικνύει, όμως, από μια άλλη οπτική τα προβλήματα της αυτόφωρης διαδικασίας.

---

⁶⁴ «Σκέψεις...», σελ. 1830.

⁶⁵ *Ποινικά Χρονικά 2001*, σελ. 763.

⁶⁶ *Ποινική Δικαιοσύνη 2002*, σελ. 147.

⁶⁷ *Σύμφωνοι με τη θέση αυτοί και οι Γ. Καφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 117.*

16. Και φυσικά ποια η αξία της, πρόσφατης ρύθμισης, της δια πληρεξουσίου παράστασης, στην περίπτωση του αυτοφώρου; Ενώ είναι επιτρεπτή ακόμη και σε κακουργηματικό αδίκημα, αποκλείεται στην περίπτωση π.χ. του μονομελούς πλημ/δικείου; Οι δυο όμοιες και αυτές περιπτώσεις θα τύχουν διαφορετικής αντιμετώπισης, μόνον εκ του χρόνου συλλήψεως του υπαιτίου ή διαπιστώσεως της πράξης;

17. Το γεγονός δε ότι η κατάληψη μπορεί να λάβει χώρα και κατά τη φάση της απόπειρας⁶⁸ ανοίγει μια σειρά νέων προβλημάτων, συνδεδεμένων με την εκτίμηση του σταδίου πραγμάτωσης του εγκλήματος, της διάκρισης της απόπειρας από προπαρασκευαστικές πράξεις, με τη συνδρομή λόγων άρσης του αδίκου, με τη διάκριση αρχικά και τελικά αδίκου, κλπ.

18. Στα κατ'έγκληση διωκόμενα αδικήματα επιτρέπεται η σύλληψη προσώπου χωρίς να έχει υποβληθεί η απαραίτητη έγκληση; Οι Γ. Καλφάλης-Α. Μαργαρίτης απαντούν πως ναι.⁶⁹ Δηλ. επιτρέπεται η σύλληψη δίκην προληπτικής δικαστικής προστασίας; Σύλληψη υπό αίρεση; Και αν δεν ακολουθήσει η υποβολή έγκλησης, απλώς θα πρόκειται για μια «άτυχη στιγμή»; Είναι προφανές ότι η αποδοχή αυτής της θέσης είναι άκρως επικίνδυνη για τον νομικό μας πολιτισμό. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο τόσο οι Ν. Τσάκος⁷⁰ και Κ. Βουγιούκας⁷¹ όσο ο Ι.Α. Μυγιάκης⁷² απαιτούν να έχει υποβληθεί προς της συλλήψεως νόμιμη έγκληση, έστω και προφορικά στον συλλαμβάνοντα. Διαφορετικά τα αστυνομικά όργανα και πας τρίτος υποκαθιστούν την υποτιθέμενη

---

⁶⁸ Βλ. σχετικά και Γ. Καλφάλης-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 51.

⁶⁹ «Αυτόφωρο...», σελ. 139.

⁷⁰ «Αστυνομική...», σελ. 926.

⁷¹ «Προβληματισμοί...», σελ. 754.

⁷² «Η συνταγματική...», σελ. 697.

βούληση του δικαιούχου, ο οποίος εκ του νόμου έχει κυριαρχικό δικαίωμα διαχείρισης, [υπό την αίρεση ότι είναι ικανός προς καταλογισμόν], του προσβληθέντος, και στενά συνδεδεμένου με τον ίδιο, εννόμου αγαθού.⁷³

19. Συναφές και το επόμενο επιχείρημα. «Ενόψει της πολυνομίας, η οποία χαρακτηρίζει το ποινικό μας σύστημα, με αποτέλεσμα τα ¾ των καταδικών να οφείλονται στην τέλεση εγκλημάτων που προβλέπουν πολυάριθμοι ειδικοί ποινικοί νόμοι γεννάται το ερώτημα: τα αστυνομικά όργανα, όταν δεν υπάρχει μάλιστα δικαστική αστυνομία, είναι σε θέση να γνωρίζουν όλη την ποινική νομοθεσία, να προβαίνουν στον ορθό νομικό χαρακτηρισμό, να είναι ενήμεροι της τυχόν ανάγκης υποβολής έγκλησης; Στην πλειοψηφία των αδικημάτων αυτό αποτελεί κάτι αδύνατο, αν όχι πολύ παρακινδυνευμένο⁷⁴». Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στην περίπτωση ηχορύπανσης ως φυσικός αυτουργός συνήθως συλλαμβάνεται ο προσωρινά υπεύθυνος του κέντρου και όχι ο νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας, η οποία εκμεταλλεύεται το κέντρο ή το αντίστοιχο φυσικό πρόσωπο, αν πρόκειται προσωπικής επιχειρήσεως.⁷⁵

II.

Δεύτερον ως καθημερινή λειτουργία.

---

⁷³ *Με προφανή κίνδυνο, μάλιστα, έκθεσης του σε μεγαλύτερους κινδύνους, αφού μόνον ο ίδιος γνωρίζει τις σχετικές ισορροπίες του περιβάλλοντος του. Μόνη περίπτωση σύλληψης χωρίς προηγούμενη ή ταυτόχρονη υποβολή έγκλησης είναι όταν το ίδιο το θύμα ζητά βοήθεια ή είναι σε κατάσταση αδυναμίας επίκλησης βοήθειας, λόγω της προηγηθείσης σε βάρος του εγκληματικής πράξης.*

⁷⁴ *Βλ. έτσι Κ. Βουγιούκας «Προβληματισμοί...», σελ. 755.*

⁷⁵ *Γεγονός, το οποίο ανάγκασε τον εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης κ. Ζαχαρή να προβεί σε κοινοποίηση σχετικής διευκρινιστικής εγκυκλίου, της υπ' αριθμ. 4290/2001, Ποινική Δικαιοσύνη, 2002, σελ. 35.*

Πως βιώνει, στην καθημερινή εμπειρική πραγματικότητα, ο μέσος μάχιμος Δικηγόρος τη διαδικασία των επ' αυτοφώρω συλλαμβανομένων και εκδικαζομένων αδικημάτων;

1. Η εμπειρία άρχεται από της συλλήψεως του προσώπου και της προσαγωγής στο οικείο Αστυνομικό Τμήμα. Αδυναμία επικοινωνίας του υπόπτου με τον συνήγορο του και τους οικείους του, [ότε και αν επιτραπεί να επικοινωνήσει μαζί τους, οι οποίοι με τη σειρά τους ενημερώνουν τον συνήγορο], στέρηση βασικών δικονομικών δικαιωμάτων του, προσπάθεια εγκλωβισμού του δια «φιλικών συστάσεων» να αποδεχθεί και να ομολογήσει ακόμη και ανύπαρκτες πράξεις. Παράλληλα αδυναμία του συνηγόρου να επικοινωνήσει⁷⁶ με τον εντολέα του είτε διότι η «ανάκριση είναι σε εξέλιξη» είτε διότι «απουσιάζει ο διοικητής» είτε διότι «τώρα γίνεται αλλαγή βάρδιας» είτε με την παραπλανητική και καθησυχαστική διαβεβαίωση ότι ο ύποπτος «ως μάρτυρας καταθέτει».⁷⁷

2. Ήδη δε όταν πλέον έχει ολοκληρωθεί η «δημοσιο-υπαλληλική αγγαρεία» της τυπικής «τακτοποίησης» της δικογραφίας στον μικρότερο δυνατό χρόνο, τότε είναι πιθανή η επικοινωνία υπόπτου και συνηγόρου. ΠΟΤΕ ενωρίτερα.

---

⁷⁶ «Συμβαίνει πολύ συχνά στην πράξη, όταν διενεργείται αστυνομική προανάκριση, να καταστρατηγείται με κάποιο νομικό εύρημα το δικαίωμα της επικοινωνίας του συλληφθέντος ατόμου μετά του συνηγόρου του», βλ. έτσι Γ. Καλφάλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 184.

⁷⁷ «είναι γνωστή από παλαιότερα η αρνητική στάση των αστυνομικών πάνω στο ζήτημα τούτο», βλ. έτσι Γ. Καλφάλη-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 29. Βλ. για το θέμα τις επισημάνσεις του Α. Παπαδαμάκη «Ποινική...», σελ. 277 και 278 και Κ. Βουγιούκα «Προβληματισμοί...», σελ. 765.

3. Και φυσικά η προβολή προσκομιμάτων δεν αποσκοπεί στην, ανεπίσημα, διατυπούμενη άποψη των αστυνομικών αρχών, περί προσπάθειας κατάδειξης αντιφάσεων, αποφυγής ευθυγράμμισης καταθέσεων, μη εξαφάνισης πειστηρίων κλπ. Καλύπτει λειτουργικές αδυναμίες του συστήματος, νομική ανεπάρκεια των προανακριτικών υπαλλήλων, απουσία των εισαγγελικών αρχών, φόβους για την κοινωνική ταυτότητα των προσαχθέντων, ενώ συχνά υποθάλλει φαινόμενα διαφθοράς και συναλλαγής.

4. Ακριβώς αυτό το πλαίσιο επιτρέπει τη συνεργασία αστυνομικών αρχών με συγκεκριμένους «συναδέλφους», στους οποίους διοχετεύεται εντέχνως η σχετική εντολή ανάθεσης χειρισμού των υποθέσεων. Παρουσιάζεται έτσι το φαινόμενο της επίσημης εγκατάστασης «συναδέλφων» στα Αστυνομικά Τμήματα, της υπόδειξης των παραπάνω «συναδέλφων» προς τους εκόντες-άκοντες εντολείς τους να «ομολογήσουν» για να τους «βοηθήσουν οι αστυνομικοί» και της βιομηχανοποίησης της όλης διαδικασίας.

5. Μήπως, όμως, τα περί κρατήσεως του υπόπτου, σύμφωνα με το άρθρο 419 Κ.Ποιν.Δικ. είναι σαφή και ακριβώς προσδιορισμένα; Ή μήπως τηρούνται, [και αυτά τα ασαφή αλλά στην πρακτική επαναλαμβανόμενα], κατά τις ημέρες των αργιών;^{78/79}

6. Μήπως ο κατηγορούμενος έχει λάβει γνώση της δικογραφίας και σχετικά αντίγραφα, κατά την εμφάνιση του στο ακροατήριο; Και τι σημαίνει ότι μπορεί να δικαστεί πάραυτα; Χωρίς καν γνώση της, σε βάρος του σχηματισθείσας, δικογραφίας; Όλες οι εγγυήσεις της

---

⁷⁸ Βλ. Α. Καρρά «Απαράδεκτη...», σελ. 428.

⁷⁹ «Καταιγισμός κρατήσεων που προσβάλλουν την προσωπική ασφάλεια. Ιδιαίτερος δε αισθητές, όταν η σύλληψη γίνεται σε ημέρες αργίας», βλ. έτσι Κ. Βουγιούκας «Προβληματισμοί...», σελ. 764.

αμερόληπτης και δίκαιης δίκης υποχωρούν μπροστά στην αναγκαιότητα της ταχύτητας; Ακόμη και η τριήμερη προθεσμία, [αν, μάλιστα, το δικαστήριο εξαντλήσει τη νομοθετική πρόβλεψη και δεν αναβάλλει για την επομένη], στις πλείστες των περιπτώσεων δεν επαρκεί για την ολοκλήρωση των διαδικασιών λήψης αντιγράφου της δικογραφίας, πολύ δε περισσότερο μελέτης και ανάπτυξης ενστάσεων, αντιρρήσεων και νομικών ισχυρισμών. Θυμίζει την τακτική των δικαστηρίων Κακουρηγημάτων να παρέχουν προθεσμία μισής ώρας, δίκην εκτάκτων στρατοδικείων εποχών δημοκρατικής εκτροπής, στον αυτεπαγγέλτως διορισθέντα συνήγορο να «μελετήσει» την υπόθεση, [να «μελετήσει» δηλ. υποθέσεις κακουρηγηματικής μορφής, όπου η πιθανότητα στέρησης της ελευθερίας του κατηγορουμένου είναι προ οφθαλμών].

7. Μήπως έχουν ειδοποιηθεί οι συγγενείς και οι φίλοι του κατηγορουμένου προς ενίσχυση του και διεκπεραίωση σχετικών προβλημάτων του; Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο στη συζήτηση η οποία έγινε εξ' αφορμής του άρθρου 6 του Συντάγματος του 1975, ο Χ. Πρωτοπαπάς⁸⁰ πρότεινε, χωρίς να γίνει δεκτό, τη συμπλήρωση «εις πάσαν περίπτωσιν συλλήψεως ειδοποιείται αμέσως στενός συγγενής ή φίλος».

8. Μήπως το θύμα, ο πολιτικός ενάγων μπορεί να πείσει, να κινητοποιήσει και να εμφανίσει ενώπιον του δικαστηρίου τους μάρτυρες του; Ειδικά σε αδικήματα βίας, ο τυχόν τραυματισμός του δεν θα του επιτρέψει καν τη δική του φυσική παράσταση επ' ακροατηρίω. Αλλά ακόμη και αν αυτό συμβεί δεν θα έχει ενσωματωθεί στη δικογραφία η τυχόν υπάρχουσα ιατροδικαστική έκθεση. Όπως δε είναι φυσικό θα πρέπει το θύμα, ο μέλλον πολιτικός ενάγων, να ακολουθεί, χρονικά τη

---

⁸⁰ Βλ. σχετικά Ε. Αποστολόπουλου «Αυτόφωρο...», σελ. 13-14.

διαδικασία-συνοδεία μεταφοράς του κατηγορουμένου, έτσι ώστε εγκαίρως να παρέμβει, χωρίς καν, βέβαια να έχει αντίγραφο της δικογραφίας. Πότε θα τα λάβει; Μετά την απολογία του κατηγορουμένου στο ΑΤ; Κατά την εμφάνιση του κατηγορουμένου στον εισαγγελέα; Και αν ο κατηγορούμενος ζητήσει να δικαστεί αμέσως ούτε ο χρόνος της αναβολής υφίσταται για τη λήψη αντιγράφων. Και αν κατά την κατάθεση του στο ΑΤ το θύμα δεν δήλωσε νομότυπα παράσταση πολιτικής αγωγής δεν δικαιούται καν να λάβει αντίγραφο, αφού δεν κέκτηται νομίμως την ιδιότητα του πολιτικώς ενάγοντος.

9. Αν, δοθεί προθεσμία στον κατηγορούμενο προς απολογία, [μέχρι τρεις μέρες], διάδικοι, μάρτυρες, αστυνομικοί κλπ. θα συνωθούνται, με προφανέστατη απώλεια παραγωγικών ωρών στις δικαστικές αίθουσες, επί σειρά ημερών. Προς τι; Για την εξυπηρέτηση της θεωρίας της εντύπωσης; Για να πεισθεί ο άγνωστος, και μη έχων σχέση ή γνώση και πληροφόρηση, [την οποία ούτε πρόκειται να αποκτήσει ποτέ], με το όλο ζήτημα, τρίτος πολίτης και να λάβει τα μέτρα του; Για τον περιορισμό των υποθέσεων των τακτικών εκθεμάτων;

10. Με τη μέθοδο του αυτοφώρου πας πολίτης, [κυρίως ο φερόμενος ως θύτης αλλά και το ίδιο το θύμα], σύρεται⁸¹ επ' ακροατηρίω, χωρίς να έχει διασφαλιστεί κανένα δικαίωμα του μέχρι τη στιγμή της εκδίκασης. Το δικαίωμα του συνηγόρου; Παρά τον υπερπληθωρισμό των δικηγόρων, κάθε πολίτης δικαιούται να διορίσει συνηγόρο επιλογής του. Στα πλαίσια του αυτοφώρου η εύρεση και η διαθεσιμότητα του επιλεγέντος συνηγόρου είναι ευχερής; Τυχόν

---

⁸¹ *Ακόμη και σκοπίμως αφού μπορεί να «γίνει σύλληψη κάποιου ατόμου με το οποίο η αστυνομία έχει «άσχημες» σχέσεις και προσπαθεί να «εφεύρει» κάποια αιτία για να το συλλάβει, χωρίς ένταλμα τακτικού δικαστή», βλ. έτσι Γ. Καρφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 69.*

καταφατική απάντηση παρορά τις πραγματικές συνθήκες, ούσα αποκομμένη, παντελώς, από τη ζώσα πραγματικότητα. Αυτή αποτελεί και μια αιτία επιβίωσης των επονομαζόμενων «διαδρομιστών δικηγόρων», οι οποίοι, στην πλειοψηφία τους, εκδηλώνουν και εξαντλούν τις «αρετές» τους στα «αυτόφωρα».

11. Αλλά μήπως ο, μαχόμενος, Δικηγόρος έχει δυνατότητα αξιοπρεπούς εκτέλεσης των καθηκόντων του στα πλαίσια της αυτόφωρης διαδικασίας; Θα πρέπει να αναμένει επί ώρες τον κρατούμενο έξωθεν της εισαγγελίας, να τον ακολουθεί, μέχρι να βρει ευκαιρία να συνομιλήσει μαζί του, συχνά να διαπληκτισθεί με τους συνοδούς για να εμφανιστεί ενώπιον του αρμοδίου εισαγγελέως, [αν ο τελευταίος «του κάνει την τιμή» να τον δεχθεί], να τον συνοδεύσει στην αίθουσα, να δώσει μάχη για την κατάληψη μιας θέσης από την οποία θα έχει οπτική επαφή με τους δικαστές και να αναμένει πότε η έδρα θα αποφασίσει να δικάσει «τα τριήμερα». Αν ο εντολεύς του αποφασίσει να δικαστεί την ίδια ημέρα τότε απλά η παρουσία του Δικηγόρου είναι περιττή. Αν, τελικώς, ζητήσει αναβολή αλλά διαταχθεί η συνέχιση της κράτησης του θα πρέπει ο συνήγορος να πάρει σχετική εξουσιοδότηση από τον εντολέα για ανάθεση της εντολής και λήψη αντιγράφων δικογραφίας. Πότε, όμως, και που θα συμβεί αυτό; Στη συνέχεια δε να διατηρεί «ανοικτή» επαφή, [στο βαθμό, που αυτό είναι εφικτό τόσο από πλευράς αστυνομικών αρχών όσο και από τον φόρτο εργασίας και τις ανειλημμένες υποχρεώσεις του συνηγόρου], με το ΑΤ στο οποίο κρατείται ο εντολεύς του. Κατόπιν αυτού θα πρέπει ο συνήγορος να εντοπίσει τον αρμόδιο γραμματέα, και να τον επισκέπτεται μέχρι να ετοιμαστεί η δικογραφία. Αν αυτό καταστεί δυνατό εντός του τριημέρου, [αν το δικαστήριο έχει εξαντλήσει το όριο της προθεσμίας], έχει καλώς. Αρχίζει νέος μαραθώνιος επαφών με τον πελάτη, λήψη ιστορικού, συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και εμφάνιση

ξανά στο ακροατήριο, νέα αναμονή κλπ. Κάπου εδώ έχει χαθεί το νόημα της νομικής συμπαράστασης.

12. Συνεκτιμώμενων και όλων των δικονομικών και ουσιαστικών περιορισμών στην περίπτωση του αυτοφώρου είναι προφανές ότι πρωτίστως πλήττεται η Συνταγματική αρχή της ισότητας. Η βασική διάκριση των εγκλημάτων, όπως αυτή εκφράζεται με την τριχοτόμητη των αδικημάτων, δεν μπορεί, [υπο-διαιρούμενη έτι περαιτέρω], να αναιρείται σε αδικήματα επ' αυτοφώρω συλλαμβανόμενα και όχι. Η διατήρηση αυτής της λογικής συνιστά προκλητική επιβράβευση της λογικής των Λακεδαιμονίων περί της ικανότητας των μη συλλαμβανομένων.

13. Η αντίληψη δηλ. περί αμέσου τιμωρήσεως των επ' αυτοφώρω συλληφθέντων, παραβιάζει την αρχή της ισότητας. Η δυνατότητα, [νοούμενη ως πνευματική, οικονομική, τεχνολογική, κλπ], απόκρυψης, [για χρόνο μεγαλύτερο του αυτοφώρου], τελεσθέντος αδικήματος παραπέμπει στη λογική των Λακεδαιμονίων⁸² περί ατιμωρησίας όσων διέφευγαν τη σύλληψη. Αν δηλ. συλληφθείς επ' αυτοφώρω στερείσαι μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων, αν τα καταφέρεις και διαφύγεις της αποκαλύψεως και της συλλήψεως σου «απονέμεται» ως bonus το Συνταγματικά προβλεπόμενο καθεστώς και τα δικαιώματα του Κ.Ποιν.Δικ., όπερ, κοινωνικά, τουλάχιστον, ανήθικο και νομικά απαράδεκτο.

14. Αλλά η αρχή της ισότητας παραβιάζεται και εκ του γεγονότος ότι λόγω ανεπάρκειας και αδυναμιών του κατασταλτικού μηχανισμού και έλλειψης αναλόγου πολιτικής βουλήσεως, μόνον τυχαία ή κατόπιν

---

⁸² Βλ. διαφοροποιημένη θέση Α. Καραμούντζου «Η αυτόφωρος...», σελ. 8, σχετικά με τη *ratio legis* του αντίστοιχου νομοθετικού καθεστώτος της αρχαίας Σπάρτης.

εγκλήσεως ενεργοποιείται η αυτόφωρη διαδικασία. Στην πληθώρα των περιπτώσεων δεν εφαρμόζεται. Συνεπώς ηχεί, τουλάχιστον, άδικο και άνισο να προσάγονται ενώπιον του αυτοφώρου, κυρίως, άτομα του περιθωρίου ή αλλοδαποί και να διαφεύγει η μερίδα του «εγκληματικού» λέοντος. Όσον αφορά τα κατόπιν εγκλήσεως διωκόμενα σημειώνεται ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων η άρνηση των αστυνομικών αρχών να κινητοποιηθούν είναι δεδομένη, με επιχειρήματα του τύπου «δεν υπάρχει προσωπικό», «τα οχήματα είναι απασχολημένα», «έχουμε συνοδείες και δεν προλαβαίνουμε» κλπ.

15. Με άλλα λόγια, στη διαμόρφωση περί δικαίου αισθήματος συμμετέχουν όλοι οι θεσμοί και η ποιότητα λειτουργίας τους. Κατάληψη επ' αυτοφώρω μπορεί να συμβεί και συμβαίνει, κυρίως, σε ορισμένες πληθυσμιακές κατηγορίες, οι οποίες και διαπράττουν συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων, σε συγκεκριμένους χώρους. Η εγκληματικότητα του «λευκού κολάρου», ως εκ της φύσεως της, [και παρότι αναφέρεται σε πολύ σοβαρότερα αδικήματα], δεν είναι επιδεκτική αμέσου συλλήψεως εν μέση οδώ. Με δεδομένο, λοιπόν, ότι στα αυτόφωρα προσάγονται, κυρίως, [αν όχι αποκλειστικώς, διότι αυτοί οι «φτωχοδιάβολοι» γίνονται αντιληπτοί από την, όποια, αστυνομική επιτήρηση], αλλοδαποί, τοξικοεξαρτημένοι και άτομα χαμηλών εισοδημάτων και αντιστοίχου μορφωτικού επιπέδου, είναι προφανές ότι η ύπαρξη της αυτόφωρης διαδικασίας διακρίνει και διαχωρίζει ταξικά την κοινωνία, [σε πολίτες πρώτης και δεύτερης κατηγορίας και σε αδικήματα αμέσου τιμωρήσεως παρότι ελαφριάς μορφής και αδικήματα εν καιρώ τω μέλλοντι τιμωρηθησόμενα και αν ποτέ ... παρότι σοβαρής μορφής⁸³], γεγονός αντιβαίνον σε κάθε έννοια ισότητας.

---

⁸³ Γεγονός που παραπέμπει στην εξομοίωση του δικαϊκού συστήματος με τον θεσμικό ρόλο της ... αράχνης, η οποία αδυνατεί να συλλάβει τα μεγαλύτερα και

16. Άλλωστε η αντίληψη ότι ο επ'αυτοφώρω συλλαμβανόμενος είναι περισσότερο επικίνδυνος είναι «εσφαλμένη, διότι είναι, πλέον, σήμερα απολύτως ανεγνωρισμένον ότι ο πλέον επικίνδυνος και κατ'έξοχην εγκληματίας είναι εκείνος όστις γνωρίζει να κρύπτεται και δεν αφήνει τον εαυτόν του να συλλαμβάνεται παρά των αρμοδίων, ήν τύχην έχουν μόνον οι απρονόητοι και υπό το κράτος εσωτερικών παρορμήσεων και βιαίων συναισθηματικών εκρήξεων δρώντες⁸⁴».

17. Τα αναφερόμενα στο άρθρο 419 Κ.Ποιν.Δικ. περί παραπομπής του σε τακτικό ανακριτή προς έκδοση εντάλματος σύλληψης, απλώς παρακάμπτονται ως στερούμενα, παντελώς, αξίας. Δεν έχει συμβεί ποτέ, δεν μπορεί να συμβεί ποτέ, διότι και χρονικά δεν υφίστανται περιθώρια αναλόγων κινήσεων, και το κυριότερο δεν μπορεί δε να αφορά ποτέ αδικήματα χωρίς ελάχιστο απειλούμενο όριο ποινής τους 3 μήνες. Συνεπώς η πλειοψηφία των εκδικαζόμενων με τη διαδικασία του αυτοφώρου τίθεται εκποδών. Και μόνον το γεγονός, ότι στην προκειμένη περίπτωση, τυχόν εκδοθέν υπό του ανακριτού ένταλμα δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο, αποδεικνύει την «ιδιαιτερη επικινδυνότητα» της διάταξης για την ασφάλεια του δικαίου.

18. Αλλά και η δυνατότητα απαγγελίας 3ημερης κράτησης του κατηγορουμένου, [από της εισαγωγής μέχρι της εκδικάσεως], υπόκειται σε σοβαρούς περιορισμούς. Στην περίπτωση π.χ. των τοξικομανών, η επίκληση της εξάρτησης θα οδηγήσει σε άμεση απόλυση τους με την υποχρέωση εξέτασης τους από ιατροδικαστή. Συνεπώς τι απέμεινε για το αυτόφωρο, με δεδομένο ότι μεγάλο τμήμα των προσαγομένων υπάγονται στην ως άνω κατηγορία;

αρκείται στα μικρότερα, πράγμα το οποίο δημιουργεί και διαχέει αμφιβολίες για την ποιότητα απονομής της δικαιοσύνης.

⁸⁴ Βλ. έτσι Α. Καραμούντζος «Η αυτόφωρος...», σελ. 5.

19. Αλλά και σε περίπτωση νέας αναβολής, εκτός 15ημερου,⁸⁵ για «κρείσσονες», το δικαστήριο δεν παραπέμπει την υπόθεση στην τακτική διαδικασία,⁸⁶ όπως ρητά προβλέπεται και απαιτείται στο κείμενο του νόμου, άρθρο 424 Κ.Ποιν.Δικ., [με ότι συνεπάγεται αυτό], και διατηρεί την υπόθεση σε τροχιά «αυτόφωρης κίνησης». Και μπορεί η τακτική αυτή να μην συνεπάγεται ακυρότητα, [σχετική ή απόλυτη], αλλά θεμελιώνει τον αναιρετικό λόγο της υπέρβασης εξουσίας, «αφού τα δικαστήρια δικάζουν υπόθεση με απαγορευμένη διαδικασία⁸⁷».

20. Ούτε, φυσικά, τηρείται και εφαρμόζεται στην καθημερινή πρακτική η διαδικασία, την οποία προβλέπουν τα άρθρα 279 και 418 Κ.Ποιν.Δικ.⁸⁸ Στην πράξη δηλ. ο εισαγγελεύς ενημερώνεται για επ' αυτοφώρω σύλληψη «μονάχα όταν υπάρχει η επιθυμία να αφεθεί ελεύθερος ο δράστης ή να μην απασχοληθεί με συνοδείες η αστυνομική υπηρεσία⁸⁹».

21. Τα πάντα δηλ. στην αυτόφωρη διαδικασία κινούνται ισοπεδωτικά και στη βάση της γενίκευσης. Δεν επιτρέπουν άλλωστε

---

⁸⁵ Μόνον μια φορά επιτρέπεται η χορήγηση της δεκαπενθήμερης αναβολής, βλ. σχετικά και απόφαση 8021/1992 ΤριμΠλημΘεσσαλονίκης, Υπεράσπιση 1996, σελ. 1048.

⁸⁶ Για την απαράδεκτη αυτή τακτική βλ. σχετικά Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτη «Αυτόφωρο...», σελ. 162.

⁸⁷ Βλ. έτσι Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 162-163.

⁸⁸ Π.χ. από πότε αρχίζει ο υπολογισμός της 24ωρης εισαγγελικής κρατήσεως; Από της προσαγωγής ή από της συλλήψεως; Και στο σημείο αυτό οι απόψεις διίστανται. Βλ. σχετικά Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 140.

⁸⁹ Βλ. έτσι Γ. Καλφέλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 119. Βλ. σχετικά με τις παρενέργειες αυτής της τακτικής, η οποία δημιουργεί δυσμενείς εντυπώσεις για προνομακική μεταχείριση κάποιων κατηγορουμένων την και

σκέψεις περί του αντιθέτου ούτε ο, γενικότερος, τρόπος απονομής της δικαιοσύνης ούτε η νομοθετική πρόβλεψη. Ελαφρύτερο αδίκημα, μειωμένης ηθικής απαξίας, συλλαμβανόμενο επ' αυτοφώρω διασύρει, τελικά, και στιγματίζει τον πολίτη πολύ περισσότερο από κακούργημα, [μη συλληφθέν στα όρια του αυτοφώρου], για το οποίο διενεργείται τακτική ανάκριση, εκδίδεται βούλευμα, το οποίο μπορεί να προσβληθεί με ένδικα μέσα, προσδιορίζεται δικάσιμος, αναβάλλεται η τελευταία, ασκείται έφεση σε περίπτωση καταδίκης κλπ. Αν, μάλιστα, συνυπολογισθεί, η επικοινωνιακή τακτική της εποχής μας, το αυτόφωρο μπορεί να «τύχει» μεγαλύτερης προβολής και δημοσιότητας απ' ότι το κακούργημα.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

1. Δεν μπορεί η σκόπιμη ή τυχαία σύλληψη ενός προσώπου να παράγει «έν είδος prima jacie αποδείξεως⁹⁰», η οποία να δικαιολογεί κατ'εξάιρεση αντιμετώπιση των αυτών αδικημάτων, κατά παράβαση βασικών Συνταγματικών επιταγών περί ισότητας. Άλλωστε σε κανένα σημείο του Κ.Ποιν.Δικ. δεν αναφέρεται ότι η επ' αυτοφώρω σύλληψη ενός προσώπου θεωρείται ως αποδεικτικό στοιχείο της κατηγορίας. Η παραγόμενη, όμως, φόρτιση και ένταση εξ' όλης της διαδικασίας, [σύλληψη, προσαγωγή, κράτηση κλπ], δημιουργεί, ανεπιγνώτως, τεκμήριο, ενοχής. Η συχνότατα απευθυνόμενη προς τον κατηγορούμενο, επ' ακροατηρίω, ερώτηση «τι λόγο είχε η αστυνομία να σε συλλάβει» αποδεικνύει, ακριβώς, τον υφιστάμενο επηρεασμό, [δίκην προερμηνευτικής επιλογής], του κρίνοντος, εκ μόνης της ακολουθητέας διαδικασίας.

---

⁹⁰ Βλ. έτσι Ν. Ανδρουλάκης «Η αληθής...», σελ. 6.

2. Προφανώς η διατήρηση της αυτόφωρης διαδικασίας στοχεύει στην ικανοποίηση της κατευθυνόμενης και πυροδοτούμενης «λαϊκής οργής», λειτουργώντας ως παράγων κοινωνικής ηρεμίας,⁹¹ όπως αντίστοιχα η, με περισσή ευκολία, επιβολή προσωρινής κράτησης, συχνότατα, αποσκοπεί στην ικανοποίηση κοινωνικών σκοπιμοτήτων.

3. «Η επ' αυτοφώρω διαδικασία ως συνοπτική μόνον δι'ελαφράς και απλώς εγκληματικές πράξεις είναι κατάλληλος. Δια τας βαρυτέρας κρίνεται τελείως ακατάλληλος⁹²».

4. «Αντιθέτως τόσον το πνεύμα όσον και το γράμμα των ειρημμένων δικονομικών διατάξεων παραβιάζεται και δη κατά τρόπον άμεσον, εκ της μη τηρήσεως των υπ'αυτών διαγραφομένων προθεσμιών προσαγωγής του επ' αυτοφώρω συλληφθέντος».⁹³

5. «Δεν τηρούνται μια σειρά διατάξεων του Κ.Ποιν.Δικ. α. του άρθρου 424 ΚΠΔ και μετά την πρώτη αναβολή για «κρείσσονες» ακολουθούν πολλές αναβολές, χωρίς να παραπέμπεται η υπόθεση στην τακτική διαδικασία. Απ'ότι ξέρω στο Τριμελές Πλημ/δικείο Αθηνών δεν υπάρχει ούτε μια απόφαση παραπομπής για τον παραπάνω λόγο και η σχετική διάταξη έχει ατονήσει. β. του άρθρου 417 ΚΠΔ και δεν ενημερώνεται συνήθως, αμέσως μετά την αυτόφωρη σύλληψη ο αρμόδιος εισαγγελέας. γ. της παραγρ. 1 του άρθρου 418 ΚΠΔ και δεν

---

⁹¹ Βλ. για τη δημόσια αγανάκτηση ως παράγοντα συγκαθορισμού επιβολής προσωρινής κράτησης, Η. Αναγνωστόπουλου «Δικονομικές εγγυήσεις και δημόσια αγανάκτηση», ΝοΒ 31, σελ. 770. Αυτό ισχύει κρυφίως, [βλ. Θ. Δαλακούρα «Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι», 1998, σελ. 120 επόμενος, ο οποίος χαρακτηρίζει τη δημόσια αγανάκτηση έναν από τους κυριότερους απόκρυφους λόγους καταπράξης της κοινής γνώμης], εν τίνι μέτρω και στα αυτόφωρα.

⁹² Βλ. έτσι Χ. Δέδες «Η έννοια ...», σελ. 321.

⁹³ Βλ. έτσι Γ. Πεπόνης «Το σύννομο...», σελ. 924.

συνοδεύονται οι επ' αυτοφώρω συλληφθέντες από τα αστυνομικά όργανα ή τους ανακριτικούς υπαλλήλους, που τους συνέλαβαν, με αποτέλεσμα να αναβάλλεται μεγάλος αριθμός υποθέσεων, για να κληθεί εκείνος που ενήργησε τη σύλληψη. δ. της παραγρ. 1 του άρθρου 421 ΚΠΔ και δεν κλητεύονται οι μάρτυρες με τον ίδιο αποτέλεσμα, την αναβολή.⁹⁴ Δεν έχει πέσει στην αντίληψη μου ούτε μια έκθεση σύλληψης, που να γράφει ονόματα μαρτύρων. ε. ....»⁹⁵.

6. Και συμπληρώνει ο Μ. Δέτσης⁹⁶ «στην πράξη υπάρχει πρόβλημα νόμιμης διεξαγωγής της αυτόφωρης διαδικασίας και τήρησης των προβλεπομένων διατάξεων σε βαθμό επικίνδυνο για τον θεσμό».

7. «Η θέση του επ' αυτοφώρου καταληφθέντος καθίσταται ουσιωδώς ασθενεστέρα κλονιζομένων εις σημαντικό βαθμό των ατομικών αυτού ελευθεριών. Ως εκ τούτου η έννοια του αυτοφώρου οφείλει να είναι σαφώς περιγεγραμμένη και ικανώς περιορισμένη. Αι προϋποθέσεις, όμως, αύται δεν πληρούνται υπό της διατάξεως του άρθρου 242 ΚΠΔ, ήτις περιάγει τον ερμηνευτήν και εφαρμοστήν εις αμηχανίαν ακόμη και εν όψει, θα έλεγε τις, απλουστάτων πρακτικών περιπτώσεων⁹⁷».

---

⁹⁴ «η υπό του συλλαβόντος προφορική κλήτευσις των μαρτύρων καθίσταται υποχρεωτική διότι άλλως θα εματαιούτο συνήθως η άμεσος εκδίκασις», *Αιτ.Εκ.Σχ.ΚΠΔ. άρθρου 410 ΣχΚΠΔ. Συνεπώς είναι υποχρεωτική και η κλήτευση των προταθέντων υπό του κατηγορουμένου μαρτύρων, βλ. έτσι και Κ. Βουγιούκας «Ποινικόν...», σελ. 133.*

⁹⁵ *Βλ. έτσι Μ. Δέτσης «Αυτόφωρη...», σελ. 431. Σύμφωνοι και οι Γ. Καλφάλης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 158.*

⁹⁶ «Σκέψεις...», σελ. 1830.

⁹⁷ *Βλ. έτσι Ν. Ανδρουλάκης «Η αληθής...», σελ. 2.*

8. «Η συγκεκριμένη ρύθμιση του άρθρου 420 ΚΠΔ δημιουργεί πολλά δογματικά προβλήματα⁹⁸» και «δεν άμοιρος ελαττωμάτων⁹⁹».

9. «Θα ήταν προτιμότερο να καταργηθεί η συνοπτική αυτόφωρη διαδικασία επειδή προκαλείται σοβαρή προσβολή του δικαιώματος ακρόασης, χωρίς να επιτυγχάνεται αξιόλογη καταπολέμηση της εγκληματικότητας¹⁰⁰».

10. Μετά ταύτα, τα εξ'αρμοδίων χειλέων εκπορευόμενα, το μόνον που μπορεί να ειπωθεί είναι ότι «αι διατάξεις των άρθρων 417 επόμε. συνιστούν άρνησιν του σκοπού και του πνεύματος του εν Ελλάδι ισχύοντος δικονομικού συστήματος¹⁰¹» και «μνημείο αρνητικής νομοθετικής επιδόσεως, διακρινόμενη για την προχειρότητα με την οποία ρύθμισε ένα τόσο σημαντικό θέμα¹⁰²».

11. Και ως ακροτελεύτια παρατήρηση αρκεί η επισήμανση ότι «ουδεμία διάταξις της Ποινικής μας Νομοθεσίας εκακοποιήθη και κακοποιείται τόσον, όσον αι διατάξεις περί αυτοφώρων αδικημάτων». ¹⁰³

5. ΠΡΟΤΑΣΗ

1. Κατόπιν όλων των προαναφερομένων γίνεται σαφές ότι η ταχύτατη -άμεση- κατάργηση της αυτοφώρου διαδικασίας είναι επιτακτική. Η διατήρηση της σε ισχύ διασύρει κάθε έννοια δικαίου. Η επίτευξη της αναγκαίας ταχύτητας στην απονομή της δικαιοσύνης μπορεί

---

⁹⁸ Βλ. έτσι Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 789.

⁹⁹ Βλ. έτσι Κ. Βουγιούκας «Ποινικόν...», σελ. 126.

¹⁰⁰ Βλ. έτσι Α. Καρράς «Ποινικό...», σελ. 687.

¹⁰¹ Βλ. έτσι Ε. Αποστολόπουλος «Από την επ'αυτοφώρω...», σελ. 155.

¹⁰² Βλ. έτσι Γ. Καλφέλγης-Α. Μαργαρίτης «Αυτόφωρο...», σελ. 90.

¹⁰³ Επίσημα Πρακτικά Β' Αναθεωρητικής Βουλής του 1952, σελ. 1188, στη συζήτηση για το άρθρο 5 του Συντάγματος.

να συντελεστεί, κάλλιστα, με πλήρη σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

2.Η όλη διαδικασία, [θεωρητικός και πρακτικός], βρίθουσα προβλημάτων, ατελειών, αντιφάσεων, κενών, αντιβαίνουσα με θεμελιώδεις διατάξεις του ισχύοντος ποινικού δικονομικού δικαίου, συνιστά μια παραπαίουσα, χρεωκοπημένη διαδικασία, η οποία εκθέτει το δικαϊκό μας σύστημα και δικαιώνει την άποψη περί ταξικής αντίληψης στην απονομή της δικαιοσύνης. Δεν συνέβαλε ούτε στη μείωση της εγκληματικότητας ούτε στην εμπέδωση κλίματος δικαιοκρατίας.

3.Το μόνο, πιθανόν, «θετικό» της στοιχείο είναι η ανάπτυξη κλίματος συναλλαγής μεταξύ ορισμένων αστυνομικών οργάνων και «δικηγόρων», την επιβίωση των οποίων και επιτρέπει. Η, ως άνω, δια των αρμοδίων εισαγγελικών χειλέων διατυπωθείσα άποψη περί της, μηδενικής, αξίας του θεσμού διαλύει κάθε σχετική αμφιβολία. Η προσωρινή ικανοποίηση της «κοινής γνώμης», [η οποία και δεν συμβαίνει τελικά στην πράξη, για τους λόγους που εκτέθηκαν παραπάνω], δεν μπορεί να αφορά ένα αντικειμενικά δομημένο δικαϊκό σύστημα στα πλαίσια μιας δημοκρατικής Πολιτείας.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ Θ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ Δ.Ν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Όσων συγγραμμάτων τα πλήρη στοιχεία αναφέρονται στις υποσημειώσεις, σημαίνει ότι έγινε χρήση τους ειδικά και μόνο στο συγκεκριμένο σημείο.

1. ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ «Η αληθής έννοια του αυτοφώρου εγκλήματος», Ποινικά Χρονικά ΚΓ, σελ. 1.
2. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ:
  - α. «Αυτόφωρο πλημμέλημα», εκδόσεις Αφοί Π. Σάκκουλα, 1982.
  - β. «Από την επ'αυτοφώρω διαδικασίαν εις την τακτικήν», Ποινικά Χρονικά ΚΔ, σελ. 154.
3. ΒΟΥΓΙΟΥΚΑ Ν. ΚΩΝ/ΝΟΥ :
  - α.«Ποινικόν Δικονομικόν Δίκαιον, 2, ειδικόν μέρος», 1984.
  - β. «Προβληματισμοί σχετικά με τη σύλληψη και κράτηση του ατόμου στο χώρο του Ελληνικού Ποινικού Δικονομικού Δικαίου», Υπεράσπιση 1994, σελ. 747.
4. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗ «Αυτόφωρη διαδικασία: αντίθετες δηλώσεις συγκατηγορουμένων σχετικά με την κατ'άρθρο 423 παραγρ. 1, εδ. Β, ΚΠΔ, εντός τριών ημερών αναβολή συζητήσεως της υποθέσεως», Ποινικά Χρονικά ΛΘ, σελ. 1022.
5. ΔΕΔΕ ΧΡΙΣΤΟΥ :
  - α.«Χρονικά όρια αυτοφώρου», Ποινικά Χρονικά ΙΖ, σελ. 577.
  - β. «Η έννοια του όρου επ'αυτοφώρω», ΝοΒ 1977, σελ. 321
6. ΔΕΤΣΗ ΜΙΧ. :
  - α. «Αυτόφωρη διαδικασία για πλημμελήματα», Ποινικά Χρονικά ΛΕ, σελ. 431.
  - β. «Σκέψεις για την αυτόφωρη διαδικασία», ΝοΒ 1985, σελ. 1830.
7. ΔΗΜΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ «Το δικαίωμα των πολιτών για τη σύλληψη του δράστη στα αυτόφωρα εγκλήματα», Ποινικά Χρονικά ΜΗ, σελ. 545.
8. ΚΑΛΦΕΛΗ Γ. – ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ Λ. «Ποινική Δικονομία, Ειδικές διαδικασίες, αυτόφωρο έγκλημα και αυτόφωρη διαδικασία», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1998.
9. ΚΑΡΡΑ ΑΡΓΥΡΙΟΥ:
  - α.«Ποινικό δικονομικό δίκαιο», β' έκδοση, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1998.
  - β. «Απαράδεκτη δικονομική τακτική», Ποινικά Χρονικά ΛΓ, σελ. 427.
10. ΚΑΡΑΜΟΥΝΤΖΟΥ ΑΝΑΣΤ. «Η αυτόφωρος εν τω αδίκηματι κατάληψις ως στοιχείον της ποινικής ευθύνης», Αρμενόπουλος 1960, σελ. 3.
11. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ Π. «Ζητήματα εκ της εφαρμογής των διατάξεων περί εκδικάσεως των επ'αυτοφώρω καταλαμβανομένων δραστήων», ΝοΒ 1977, σελ. 831.
12. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΛΑΜΠΡΟΥ «Αυτόφωρο έγκλημα και συμμετοχή», Υπεράσπιση 1997, σελ. 789.
13. ΜΠΑΡΜΠΙΑΤΣΗ ΝΙΚ. «Κλητήριον θέσπισμα επί της επ'αυτοφώρω διαδικασίας», Ποινικά Χρονικά ΚΓ, σελ. 844.
14. ΜΠΟΜΠΟΡΑ ΑΘ. «Διαδικασία συλλήψεως των δραστήων επί των επ'αυτοφώρω εγκλημάτων», Αρμενόπουλος, 1954, σελ. 212 επόμ.
15. ΜΥΓΙΑΚΗ Α.Ι. «Η συνταγματική και νομοθετική ρύθμισις της άνευ δικαστικού εντάλματος συλλήψεως και τύχης του συλληφθέντος κατά από της

συλλήψεως μέχρι της απολογίας αυτού χρονικόν διάστημα», ΝοΒ 1972, σελ. 696.

16. ΠΑΠΑΔΑΜΑΚΗ ΑΔΑΜ «Ποινική Δικονομία», εκδόσεις Σάκκουλα 2002.

17. ΠΕΠΟΝΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ :

α.«Το σύννομο της μη αφέσεως ελευθέρου, συλληφθέντος δράστου αυτοφώρου πλημμελήματος, δια τηλεφωνικής εισαγγελικής παραγγελίας», Ποινικά Χρονικά ΛΗ, σελ. 923.

β. «Αυτόφωρη διαδικασία και άρθρο 43 Κ.Ο.Κ», Ποινικά Χρονικά Μ, σελ. 921.

18. ΣΑΜΙΤΑ Π.Γ. «Ποινική ευθύνη προβοκατόρων και δικαίωμα συλλήψεως τούτων υπό των πολιτών», ΝοΒ 1975, σελ. 123.

19. ΤΣΑΚΟΥ Ν. «Αστυνομική ανάκρισις», Αρμενόπουλος 1980, σελ. 925 επόμε.

20. ΤΣΙΡΩΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ «Επί αυτοφώρω διαδικασία, ακυρότης κατηγορητηρίου», Ποινικά Χρονικά 1959, σελ. 495.

21. FERRARI V. «Λειτουργίες του Δικαίου», εκδόσεις Σάκκουλα, 1982.